

Acerca de este libro

Esta es una copia digital de un libro que, durante generaciones, se ha conservado en las estanterías de una biblioteca, hasta que Google ha decidido escanearlo como parte de un proyecto que pretende que sea posible descubrir en línea libros de todo el mundo.

Ha sobrevivido tantos años como para que los derechos de autor hayan expirado y el libro pase a ser de dominio público. El que un libro sea de dominio público significa que nunca ha estado protegido por derechos de autor, o bien que el período legal de estos derechos ya ha expirado. Es posible que una misma obra sea de dominio público en unos países y, sin embargo, no lo sea en otros. Los libros de dominio público son nuestras puertas hacia el pasado, suponen un patrimonio histórico, cultural y de conocimientos que, a menudo, resulta difícil de descubrir.

Todas las anotaciones, marcas y otras señales en los márgenes que estén presentes en el volumen original aparecerán también en este archivo como testimonio del largo viaje que el libro ha recorrido desde el editor hasta la biblioteca y, finalmente, hasta usted.

Normas de uso

Google se enorgullece de poder colaborar con distintas bibliotecas para digitalizar los materiales de dominio público a fin de hacerlos accesibles a todo el mundo. Los libros de dominio público son patrimonio de todos, nosotros somos sus humildes guardianes. No obstante, se trata de un trabajo caro. Por este motivo, y para poder ofrecer este recurso, hemos tomado medidas para evitar que se produzca un abuso por parte de terceros con fines comerciales, y hemos incluido restricciones técnicas sobre las solicitudes automatizadas.

Asimismo, le pedimos que:

- + *Haga un uso exclusivamente no comercial de estos archivos* Hemos diseñado la Búsqueda de libros de Google para el uso de particulares; como tal, le pedimos que utilice estos archivos con fines personales, y no comerciales.
- + *No envíe solicitudes automatizadas* Por favor, no envíe solicitudes automatizadas de ningún tipo al sistema de Google. Si está llevando a cabo una investigación sobre traducción automática, reconocimiento óptico de caracteres u otros campos para los que resulte útil disfrutar de acceso a una gran cantidad de texto, por favor, envíenos un mensaje. Fomentamos el uso de materiales de dominio público con estos propósitos y seguro que podremos ayudarle.
- + *Conserve la atribución* La filigrana de Google que verá en todos los archivos es fundamental para informar a los usuarios sobre este proyecto y ayudarles a encontrar materiales adicionales en la Búsqueda de libros de Google. Por favor, no la elimine.
- + *Manténgase siempre dentro de la legalidad* Sea cual sea el uso que haga de estos materiales, recuerde que es responsable de asegurarse de que todo lo que hace es legal. No dé por sentado que, por el hecho de que una obra se considere de dominio público para los usuarios de los Estados Unidos, lo será también para los usuarios de otros países. La legislación sobre derechos de autor varía de un país a otro, y no podemos facilitar información sobre si está permitido un uso específico de algún libro. Por favor, no suponga que la aparición de un libro en nuestro programa significa que se puede utilizar de igual manera en todo el mundo. La responsabilidad ante la infracción de los derechos de autor puede ser muy grave.

Acerca de la Búsqueda de libros de Google

El objetivo de Google consiste en organizar información procedente de todo el mundo y hacerla accesible y útil de forma universal. El programa de Búsqueda de libros de Google ayuda a los lectores a descubrir los libros de todo el mundo a la vez que ayuda a autores y editores a llegar a nuevas audiencias. Podrá realizar búsquedas en el texto completo de este libro en la web, en la página <http://books.google.com>

18

D. ADRIANI STEGERI,
 CONSIL. REG. AVL. SVPREM. CVR. PROVINC. ASSESS.
 CIVITATIS LIPSIENSIS SENATORIS.

DISSERTATIO

DE

IVRE NATVRAE

IVRIS PVBLICI I. R. G.

PRINCIPIO.

BIBLIOTECA NAZ.
 ROMA
 LITTERIS EMANUELE.

AD

VIRVM CONSVLTISSIMVM

DOMINVM

ABRAHAMVM GOTTLOB

WINCKLERVM

LIPSIENSEM

SVMMOS

IN VTROQVE IVRE HONORES

EX MERITO CAPESENTEM.

LIPSAE D. XXXI. IAN. MDCCXLVII.

LITTERIS IO. CHRIST. LANGENHEMIL.

VIR CONSULTISSIME

AMICORVM OPTIME,

Illuxit tandem laetus ille dies, mihi-
que candidissimo notandus calculo,
quo TIBI, amicissime WINCK-
LERE, praemia, diu debita, at-
que ex voto nunc collata, gratulari
possumus. Quae quidem quin iure optimo
maximo TIBI decernantur, dubitare non
sinunt egregia plane, atque omni solidiori
doctrina refertissima eruditionis specimina,

) (2

quae

quae in alma, olim Goettingensi, inde et patria, semel iterumque edidisti. Abunde haec TVAM testantur scientiam, atque expectationi, quam de TE conceperamus omnes, plenissime satisfaciunt. Neque enim ea vulgaris esse potuit, ex quo compertum habuimus, tum summam, quam in TE erudiendo adhibuit curam, VIR omni nostro elogio superior, Georgiae Augustae ornamentum, Illustris AYRERVS, Vitricus TVVS, affectu plus quam paterno in TE FRATRESque vsus, tum improbam, qua vestigia EIVS pressim sequutus es, solertiam. TVO igitur nunc quoque merito, et summa omnium conspiratione, capessere potes supremos in iure, quod tanto Duce, diligentia tanta, tantoque cum fructu coluisti, honores. Mihi vero nihil laetabilius, nihil optatius accidere potuisset. Video iustis TE ornatum virtutis atque industriae praemiis, video PARENTES OPTIMOS de laudatissimo educationis successu sibi congratulantes, FRATRES atque amicos de nouo,
quo

quo familiam WINCKLERIANAM,
ob immortalia in patriam nostram merita
tam excelsa et illustri loco positam, ut glo-
riae et nobilitatis suae radios longe lateque
dispergat, auge, splendore laetabundos vi-
deo. Neque eripere mihi patiar commo-
dam adeo, diuque exoptatam occasionem, pu-
blicum, tum obseruantiae meae erga honora-
tissimos PARENTES TVOS, tum
amoris quo TE, Consultissimumque FRA-
TREM TVVM, amplector, atque ami-
citiae nostrae, specimen edendi. Grata ad-
huc memorique mente colo recoloque singu-
larem, qua MATER TVA, Matrona
omnium virtutum laudibus praeclara et illu-
stris, Lipsiae degens, me dignata est, fauo-
rem, atque eximiam Magnifici AYRERI
in me benevolentiam. Vtrique igitur hoc
nomine grates iam persoluo publicas, de Filio
ILLI, HVIC de Alumno et Discipulo
tam digno, tamque egregio, ex animo gra-
tulatus. Omnis nunc vident spei suae et
votorum omnium quasi complementum, dum

X 3.

TE

*TE quoque iisdem, quibus Consultissimus
FRATER TVVS, ob summam in
causis in foro agendis dexteritatem, in scien-
tiis aliis tradendis et docendis fidem et eru-
ditionem, atque singularem morum suauitatem
se omnibus apud nos commendans, iam
corruscat, honoribus illustratum vident.
Neque adeo, quod iis optem, habeo, nisi, ut
diu adhuc insigni hac felicitate, nulla unquam
vicissitudine interrumpenda, frui eos, SVM-
MVM NVMEN iubeat. Quodsi de-
mum, dulcissimam illam consuetudinem atque
amicitiam integerrimam, quae mihi TE-
CVM, et cum FRATRE TVO aman-
tissimo, intercedit, considero, non possum
non maximo cumulari gaudio, de felicissimo
hoc conatu TVORVM laudabilium
euentu. Gratulor ergo et TIBI, AMI-
CE SVAVISSIME, de nouo digni-
tatis augmento, ut fortunam et in posterum
fauentem experiaris et propitiam, utque
omnia prosperrime TIBI atque ad omne votum
succedant, precatus. Non equidem igno-*

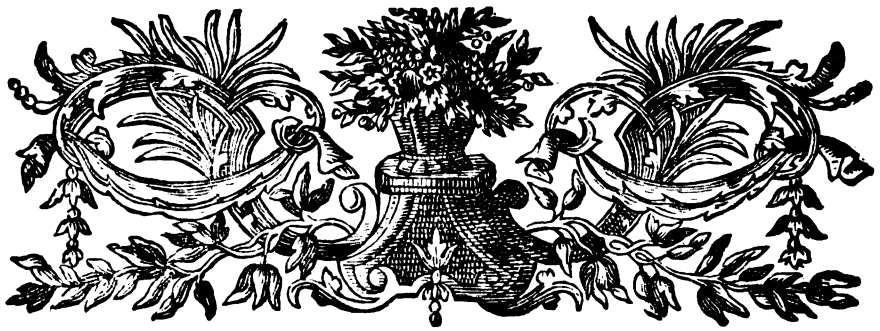
ro,

ro, qui me praestolantur discessus TVI atque absentiae, dolores, at, certus tamen de constanti TVO erga me affectu, ex nouis, quae TE expectant, prosperitatis TVAE accessionibus, ex FRATRIS amantissimi, Amici mei integerrimi, consortione, in primis vero, ex firmissima persuasione amicitiae TVAE, nulla temporis iniuria obstante, nulla locorum impediende distantia, perennaturae, solatium quaeram et lenimentum. Memor sis quaeso nostrae coniunctionis, qua neque dulcius, neque optabilius mihi aliquid fuit, AMICE DESIDERATISSIME, nec unquam obliuiscere eos, quos Lipsiae dignos concordi TVA amicitiam existimasti. Accipe a nobis piissima vota eadem voluntate, qua nostri amoris signa nunquam spreuisti, et recordare doloris, quo itinere TVO maturato afficimur. Nihil mihi erit unquam prius, antiquius nihil, quam ne possis meam unquam in TE fidem et obseruantiam iure quodam desiderare. Ego certe absentem tanquam praesentem

tem TE, VIR CONSVLTISSIME, semper colam et amabo, et cum summa animi iucunditate recordabor illius temporis, quo Lipsiae nobiscum fuisti versatus. Id saltem opto, quam quod maxime, ut et GENS TVA ILLVSTRIS, tot tantisque decoribus ornata, me sibi commendatissimum habere velit, utque apud nos commorantes ambo FRATRES TVI AESTVMATISSIMI, Academiae alter, alter emporii, patriae uterque, ornamentum egregium, eodem, quem tanta cum voluptate in TE expertus sum, fatiore me non indignum iudicent, id quod nullo non officiorum genere gratus compensare enitar. Ita vale, AMICE AMANTISSIME, deque mea fide certus, amore me, totum TVVM, complecti perge.

DE

DE
IVRE NATVRAE
IVRIS PVBLICII R. G.
PRINCIPIO.

---

§. I.

INSTITVTI RATIO.

frustraneus videri posset, quem iam suscipimus, labor, dum Iuri Naturae inter principia Iuris Publici I. R. G. locum assignare, conamur. Neque enim defuturos credimus, quibus adeo clara haec sententia videatur, certaue, vt, qui de ea dubitare queat, inueniri posse neminem, sibi persuadeant, absurdum plane rati, ius, quod ab ipsa, quam summum hominibus dedit numen, natura perdet, ex nobilissima omnis humani iuris parte proscribere velle. Non defuerunt quidem iam olim, forte nec hodie defunt, qui ius, quod naturae vocant, ad negotia et controuersias iuris publici

A

II

publici pertinere, constanter negant: ^{a)} at hi fere erunt illi, qui ius nobis naturae obtrudere volunt, hominibus cum brutis, ^{b)} quin imo, si dicendum, quod res est, cum rebus creatis omnibus, quae coelo, quae terra mariue continentur, commune. Ius enim naturae illis est, quod IUSTINIANVS Imperator, ^{c)} VLPIANVM sequutus, ^{d)} definit, *ius, quod natura omnia animalia docuit*. Quodsi vero illum admittere velimus huius definitionis sensum, quem vulgo ei tribuunt, vt nimirum ipsam illa denotet naturam, seu, quod alii dicunt, legem naturae; ^{e)} non adeo absonum foret, defendere, hoc ius hominibus, non cum brutis tantum, sed cum omnibus quoque aliis rebus, quas sapientissimus mundi conditor verbo suo produxit, commune esse, quae omnes sane viribus, a natura, siue potius eius summo auctore, ipsis concessis, more suo, ac pro ratione diuersitatis, quam inter eas is stabiluit, ad eum vtuntur finem, quem natura illis constituit, ad conseruationem, puta, sui, generis propagationem, quin imo et ad propellenda ea, quae essentiam earundem destruere queant. ^{f)} . Quemadmodum vero ipsam de iure naturae, hominibus cum brutis communi, opinionem solidis argumentis iam alii infirmarunt, ^{g)} ita quoque non defuerunt, qui conclusionem, inde petitam, de nullo iuris naturae in iure publico vsu, refutare conati sunt. ^{h)} Neque tamen illorum, qui nobiscum facere videntur, omnes easdem iuri naturae, intuitu iuris publici I. R. G. partes, tribuere, deprehendimus. Nonnulli enim adnuculis saltim et subsidiis iuris publici illud adnumerant: ⁱ⁾ et, qui vel maxime id inter principia referunt, minus tamen curate, quibusnam iuris naturae speciebus, hunc habeant honorem, exponunt, aut, qua demum ratione eiusdem vsus se exferat, definiunt, ^{k)} minimum ea nondum huic iuri, quantum equidem sciuerim, contigit felicitas, vt eandem, quam iuri Romano, eiusue in iure S. R. I. publico vsui demonstrando, Viri eruditi adhibuerunt, ^{l)} ex-
perta

perta sit industria. ^{m)} Hinc, operae omnino nos pretium facturos, confidimus, dum hac, quicquid est, scriptione in id incumbimus, ut non suum saltem iuri naturae, inter iuris publici I. R. G. principia, locum vindicemus, sed ut ostendamus etiam, tum, quid, quantumue, ex omni iuris naturae ambitu, ad negotia Imperii nostri Germanici pertineat, tum, qua potissimum ratione se exferat illius, in iure nostro publico, usus.

- a) Quos inter est GODOFR. FERD. BVCKISCH, in discursu iuridico-politico, *de fontibus iuris publici*, §. X. Plures recenset LIMNAEVUS, *iur. publ.* L. I. c. I. n. 17. 18.
- b) Vid. HENR. BODINVS, *de iure mundi* §. 3. et quos citat I. GE. KVLPIUS. Ex. I. *Colleg. Grot.* L. I. c. I. §. 8. lit. z. VLR. HVBERVS *in digress.* P. I. L. I. c. II.
- c) Pr. I. *de I. N. G. et C.*
- d) L. I. §. 3. *D. de I. et I.*
- e) Conf. I. GOTTL. HEINECCIUS *in elem. iur. civ. sec. ord. Inst.* §. XXXVI.
- f) Confer, quae ex THOMA I, 2. quaest. 94. art. 2. adducit IO. GEO. SIMON, *ad GROTIUM de I. B. et P. L. I. c. I. p. II.* Alii tamen fundamentum huius definitionis in eo quaerunt potius, dum veterum philosophorum haud pauci, bruta ratione non penitus carere, crediderunt, vide ERIC. MAVRICIVM in *diff. de principiis iuris publici Germanici*, Cap. IV. Sect. I. §. 4. seqq. in opuscul. p. 50. seqq. et PVFFENDORFIVM mox citandum, quorum et nos opinioni subscribere nulli dubitamus. conf. etiam IAC. RAEVARDVS *Variorum* L. I. C. I. in Opp. p. 483. seqq.
- g) Ex quibus nominasse sufficiat SAM. PVFFENDORFIVM *de I. N. et G. L. II. c. III. §. 2. 3. T. I. pag. 175. seqq.* (edit. GOTTFR. MASCOVII Lipf. 1744. 4.) et IO. SELDENVM *de I. N. et G. L. I. c. V. pag. 60.* (ed. W. 1712. 4.)
- h) Vid. ERIC. MAVRICIVS *all. diff.* c. III. §. 3. f. pag. 26. seqq.
- i) Vid. PHIL. REINH. VITRIARIVS *de adminiculis iur. publ. R. G.* Sect. II. c. 2. p. 13. f. et HENR. GOTTL. FRANCKE, in *praef.* huic commentationi praemissa pag. 23. f. (Lipf. 1740. 4.) quo etiam collineat IAC. CAR. SPENER. *iur. publ.* L. I. c. XII. §. I. p. 359. seqq.
- k) Quibus ipsum MAVRICIVM adnumerare nulli dubitamus, siquidem is, praemissis C. I. cit. *diff.* variis vocabuli iuris significatibus, iurisque publici definitionibus, et *Cap. II.* accuratiose proposita, atque enumeratis variis variarum gentium iuribus publicis, horumque scriptoribus, *Cap. III.* ius naturae generatim tantum, inter principia iuris publi-

IV

publici Germanici refert, inde ad evoluendas omnis aevi, populorumque omnium et philosophorum, de iure naturae sententia, conuersus.

- l) Exempli loco esse potest, GEO. ENGELBRECHT, in diss. *de usu iuris Rom. in iure publ. R. G. huiusque variis controuersis decidendis*, Helmst. 1692. Contrarium sentientes recenset FRANCKE in *all. praef.* pag. 27. seqq. Quibus non iniuria addi potest IO. WERLHOFII diss. *de usu iuris Romani, aliorumque priuatorum iurium in decidendis controuersis liberarum gentium, eodem, quo illa ENGELBRECHTI, anno Helmsladii publice proposita.*
- m) HERTIVS enim in *iurisprudentia vniuersali*, et III. BOEHMERVS, in *introductione in ius publicum vniuersale*, de adornanda potius, atque ex veris propriisque principiis deducenda, nobilissima hac iuris naturae parte, quam de huius in publico I. R. G. iure vsu, solliciti fuerunt, quamuis hinc inde asserta sua, iis quoque, quae in ipsis rerum argumentis obtinent, egregie illustrarint. Huc quoque pertinet GODFR. ERN. FRITSCH. *ius publicum vniuersale et pragmaticum* etc I. 1734. 8. CHRIST. vero WILDVOGEL, in diss. *de usu iuris naturalis in actionibus principum* Ien. 1714. id tantum egit, vt ostendat: *Principes regentes in potissimis actibus, qui ad ipsos pertinent, iuris naturalis praesidio egregie iuuari*, vt ipse loquitur, C. I. §. 5. in fin. pag. 8.

§. II.

IVS PVBLICVM QVID?

DEFINITIO IVRIS PVBLICI I. R. G.

Ordine vt procedat tractatio nostra, in id in primis elaborandum nobis erit, vt, quid per Ius Publicum I. R. G. intellectum velimus, satis appareat. Iuris vocabulum varios admittere significatus, tralatitium est, neque iis enumerandis immorabimur. ^{a)} Vnicum saltem ex illis, eumque praecipuum, hic paullo curatius considerasse iuuabit, quo veram iuris publici atque adaequatam praesenti libello definitionem proponere valeamus. Is autem ille est, quo pro lege hanc vocem vsurpamus. Quod duplici ratione fieri solet; Aut enim de peculiaribus saltem nobis sermo est legibus, vbi de iure differimus, atque ius erit norma, actiones hominum dirigens; ^{b)} aut generaliori sensu hoc elogio innuimus, complexum plurium legum, quas vel idem legislator, ^{c)} circa diuersa obiecta proposuit, vel circa idem obiectum di-

versi

versi legiflatores promulgarunt. Pofteriori in cafu ius totum
 aliquod eft integrale, vt vocant, partibus conftans, quas vbi
 iura dicimus, priorem huic vocabulo, illumque ftrictiorem,
 tribuimus fignificatum. In generaliiori tamen fenfu ICti
 hoc vocabulo frequentiffime vtuntur, maxime vbi de di-
 uerfis iurium fpeciebus agunt. Ex diuifionibus, quae vtri-
 que horum communes funt, ea potiffimum ad praefens infi-
 tutum pertinet, cuius fundamentum in obiecto legis fitum
 eft. Quod vti aliud non eft, quam ipfae hominum actio-
 nes, hae autem multifariam confiderari queunt, pro diuerfo
 agentium ftatu, ^{d)} fieri fane nequit, quin varie quoque eorum
 intuitu ius ipfum diuidatur. Neque tamen a vero multum
 aberrare veremur, vbi defendimus, inter omnes, quae circa
 hominem locum inuenire queant, refpectus, principem tenere
 illum, quo eum vel in relatione ad focietatem ciuilem, cuius
 membrum eft, nobis repraefentamus, vel inter aequales ver-
 fantem, et priuatae rei commodis inferuientem intuemur.
 Priuatum hoc, ^{e)} publicum ^{f)} illo, ius oritur cafu. Ad defini-
 tionem enim iuris publici non fufficit, vt homines, tanquam
 membra focietatis cuiufdam ciuilis, confideremus, quo facto
 idea faltem oritur iuris particularis, focietati proprii; fed
 opus eft potius, vt ad ipfam focietatem eos referamus. Hoc
 enim refpectu vel imperantes vel parentes eos effe, depren-
 dimus, nexuque, quo fibi inuicem coniunguntur, perfpecto,
 vtrorumque iura atque officia iam obfcura effe nequeunt. ^{g)}
 Quae vbi contuleris, haud difficilis erit iuris publici, de quo
 hic vnice folliciti fumus, definitio. Quodfi enim ftrictiore vti-
 ris iuris vocabuli fenfu, norma erit ius publicum, dirigens
 actiones hominum, quatenus in relatione ad ftatum ciuilem,
 cuius membra funt, confiderantur. Atque hic quidem com-
 modius legis publicae elogio efferi poterit, vt a fequente iu-
 ris publici notione, eo facilius discerni queat. In latiori enim
 fignificatu complexum denotabit ius publicum plurium, quae

VI

modo definiuimus, legum. ^{b)} Neque enim hic, ubi ad obiectum saltem respicimus, legislatoris ratio habenda est, siue vnum omnes hae leges auctorem agnoscant, siue a pluribus eae latae sint. Generalis autem haec est definitio, ad omnia iura, quae societates ciuiles, siue res publicas, respiciunt, applicanda. Hinc, si leges illae publicae ita comparatae, vt in omnibus, quaecunque demum eae sint, societatibus ciuilibus locum inuenire possint, ius publicum eae constituunt vniuersale; ⁱ⁾ particulare autem inde enascetur ius publicum, ubi ad certas tantum res publicas pertinent. ^{k)} Quid ergo obstare poterit, quo minus Ius quoque publicum I. R. G. ita definiamus, vt sit complexus legum publicarum, quae dirigant actiones hominum, quatenus in relatione ad Imperium R. G., cuius membra sunt, considerantur. Quae quidem definitio hic nobis omnino sufficere potest. Quamuis enim plures dentur vocabuli iuris significatus, qui locum hic quoque inuenire possent, duo in primis illi: alter, quo pro facultate ius dicitur, siue effectu legis, ^{l)} alter, quando ipsam denotat iurifrudentiam: ^{m)} vnde etiam Ill. BOEHMERVS ⁿ⁾ ius publicum vniuersale, non systematice tantum, sed et habitualiter, consideratum, definit: Vtroque tamen sensu ius naturae principii locum tuebitur, quem eidem intuitu iuris publici I. R. G., qua complexum legum publicarum denotat, nos vindicaturos confidimus.

a) Larga eos manu dabunt alii, in primis, qui ad Tit. I. et D. *de I. et I.* commentati sunt; Nobis allegasse sufficiat, qui ad manus est, MAURICIVM *cit. diff.* Cap. I.

b) Verbum dirigere, quo vtimur, omnino obligationem, legibus praestandam, involvit, quae sine superiore esse non potest. vid. PUFFENDORF *de I. N. et G. L. I. c. 6. § 5. l. pag. 90. seqq.* et SELDENVS *de I. N. et G. L. I. c. 7. p. 83. sqq.* quamuis contrarium statuere videatur GROTIUS, *de I. B. et P.* in Proleg. n. II. p. 10. (ed. SIMON. I. 1680. 4.) vnde quoque in definitione legis *all. l. L. I. c. I. §. 9. p. 6.* superioris mentionem omisit. vid. tamen IO. WERLHOF. *diff. de genuinis fontibus recte decidendi controuers. publ. et illustr.* Helmst. 1688. §. XII. p. 13. l. Neque dubitamus, quin haec definitio nostra, ad leges

- leges quoque, quas permissivas dicunt, optime quadret; De quibus, et lite, earum intuitu inter scriptores iuris naturae pendente, conf. Conf. D. A. F. MULLERVM *im Natur - und Völcker - Rechte* Cap. III. §. I. in not. pag. 86. seq.
- c) Quo etiam referendum putamus, quando v. g. Ius humanum, Ius Saxonicum etc. dicimus. Quamvis enim plures earum legum sint auctores, pro vno tamen omnes omnino habendi sunt, ratione potestatis legislatoriae, quam omnes eodem iure, eodem respectu, eademque ratione habent atque exercent.
- d) De quo conf. HEINECCIUS *ad Instit.* §. LXXVI. PUFFENDORF. L. I. c. I. §. 6. l. p. 7. f. Hinc quoque laudatus modo Consult. MULLERVS *loc. cit.* c. VI. §. 5. p. 179. f. omnia hominum iura atque officia ex diuerso eorum statu deriuanda esse, docet.
- e) De vera iuris publici et priuati differentia vid. GOTTL. GERHARTIVS *Specim. Iur. publ. I. R. G. L. I. C. I.* §. 42. seqq. pag. 18. seqq. (L. 1705. 8.)
- f) Alio plane sensu ius publicum quoque dicitur in LL. Romanis, de quo vid. RAEVARD. *Varior.* L. V. c. 12. p. 732. seqq.
- g) Vid. quae de societate et nexu civili disputat Ill. BOEHMERVS *iur. publ. vniuers.* P. Spec. L. I. c. II. p. 154. seqq. et conf. SPENER. *iur. publ.* L. I. c. I. §. 5. p. 9. f.
- h) Plures iuris publici definitiones examinat MAVRICIVS *all. diff.* Cap. I. §. 8. seqq. p. 8. seqq. quam tamen ipse laudat *ibid.* Cap. II. §. I. p. 12. quamque VITRIARIUS etiam L. I. Tit. I. §. 7. p. 28. calculo suo probat, politicae quoque, quae sane itidem directo ac principaliter ad Constitutionem et Conseruationem rei publicae pertinet, conuenire viderur, adeoque, tanquam definito latior, merito reprobanda. conf. FR. CHR. BAVMEISTERI *Institut. philof. rational.* §. 150. seqq.
- i) HERTII et BOEHMERI labores iam laudauimus, pertinet huc quoque VLR. HVBERVS, cuius *de iure Ciuitatis* liber cum NOT. CHRIST. THOMASII prod. Lips. 1708. 4.
- k) De iuribus publicis particularibus agit MAVRICIVS *cit. diff.* Cap. II. §. 2. seqq. pag. 13. seqq. et VITRIARIUS in *Prooem. inst. iur. publ.* ibique PFEFFINGER.
- l) Conf. VVLTEIVS ad §. 3. I. *de I. et I. n. 2.* GROTIUS *de I. B. et P. L. I. c. I. §. 4. p. 3.*
- m) Vt in illa VLPIANI definitione L. I. pr. *D. de I. et I.*
- n) *Iur. publ. vniuers.* P. gen. c. 3. §. 1. et 2. p. 70. seqq. Conf. quoad ius publicum I. R. G. SCHWEDER. *introd. in ius publ. I. R. G. P.* gen. c. I. §. I. p. I. f. 10. FR. RHETIVS, *inst. iur. publ. L. I. tit. I. §. 2. seqq. pag. 3. seqq.* TITIVS L. I. c. I. §. 6. seqq. pag. 4. f. §. 22. p. 10. et §. 26. p. 12.

PRINCIPII DEFINITIO. DIFFERENTIA A SVBSIDIIS.

PRINCIPIA PROPRIA ET COMMVNIA.

Proximum est, vt de principio iuris publici I. R. G. discipiamus. Est autem principii vocabulum itidem *πολυσημον*, diuersissimos admittens significatus, pro diuersitate obiecti, circa quod versamur. In eo tamen omnes conueniunt, vt per principia id intelligamus, quod primum est et simplicissimum, atque ex quo reliqua omnia ortum trahunt et deriuantur. Nobis iam satis erit indicasse, principii nomine, quatenus illud ad ius, in sensu superius allegato vsurpatum, applicatur, prima venire fundamenta, et quasi fontes, ^{a)} ex quibus ius emanat et deriuatur. ^{b)} Vt igitur inter principia iuris alicuius referri quid possit, ita comparatum sit, necesse est, vt ex eo ius, de quo quaeritur, cognosci queat et diiudicari. Quem vsum vbi pluribus praestare id potest iurium speciebus, communis principii honorem merebitur, quod si vni tantum, huic erit proprium. Quaecunque e contrario huic fini proxime non inferuiunt, faciunt tamen ad faciliorem vel pleniorum iuris cuiusdam intellectum, aut applicationem eius et praxin iuuare possunt et promouere, ea omnia in subsidiorum atque adnuculorum numero locum inuenient. His itaque praemissis, nunc non erit difficile, de veris iuris publici I. R. G. principiis sententiam ferre. Neque enim ad ea referri poterunt, nisi eae tantum leges, ex quibus Ius publicum I. R. G. dignosci potest, et diiudicari. Quarum quidem aliae Imperio R. G. eiusque statui ita accommodatae deprehenduntur, vt, ex ipsa eius constitutione et forma enatae, aliis societatibus ciuilibus applicari nequeant, aliae vero in aliis quoque rebus publicis vsum praestare possunt. Illae igitur ad principia iuris publici I. R. G. propria, quae alias legum fundamentalium nomine ornare solemus, ^{c)} pertinebunt, hae communia eiusdem principia consti-

constituent. *) Neque subsidiis nostrum ius publicum carebit atque adminiculis, de quibus tamen pluribus differere, ab instituto nimis foret alienum. ?

- a) Sunt qui eiusmodi terminos improprios et metaphoricos ferre nequeunt, iisdem obscuritatem quandam inesse, rati. conf. BAVMEISTER. *inst. philos. rational.* §. 169. f. quibus tamen responderi conatur GUNDLING. peculiari dissertatione in *Gundlingianis*.
- b) Conf. MAURICIVS, *all. diff.* c. III. §. I. p. 25. add. PFEFFINGER *ad VITRIARIUM* L. I. tit. 2. pr. not. a. pag. 29.
- c) De quibus vid. Illustr. MASCOVIVS, *princ. iur. publ.* L. I. Cap. I. feqq. SPENER *iur. publ.* L. I. c. I. §. 6. p. II. f. et cap. IV. p. 72. feqq. TITIVS, *iur. publ.* L. II. c. I. BVRG. GOTTH. STRVV. *Synt. iur. publ.* c. VI. §. 1. feqq. p. 120. feqq.
- d) Alia prorsus ratione principia iuris publici diuidit VITRIARIUS L. I. tit. 2. vbi tamen principia atque adminicula aperte confundit.
- e) De subsidiis iuris publici agit Illustr. MASCOVIVS L. I. cap. 8. SPENER. L. I. c. 12. pag. 359. STRVV. c. I. §. 18. feqq. p. 9. et VITRIARIUS ad §. 1. not. i. excitatus.

§. IV.

IVS NATURAE QUID, ET QVOTVPLEX?

Et haecenus quidem de Iure publico I. R. G. eiusque principiis. Propius nunc accedimus ad scopum finemque dissertationis nostrae, demonstraturi, iuri quoque Naturae inter principia Iuris publici I. R. G. locum esse assignandum. Quod sane fieri vix poterit, nisi de ipso iure naturae nonnulla praemiserimus, quibus viam nobis queamus parare ad ea, quae in sequentibus propugnanda erunt. Vt igitur, quid ius naturae sit, quibusque constet partibus, appareat, novam iuris diuisionem vt in medium proferamus, necesse est. Ius scilicet, quoniam norma est, dirigens actiones hominum, necessario superiorem praesupponit, cuius sit, eiusmodi normam praescribere. *) A legum ferendarum potestate legislator is dicitur, estque vel Deus, vel homo; vnde ius quoque in diuinum et humanum diuiditur. In vtroque, siquidem actiones hominum dirigere debet, medium quoddam requiritur, quo

B

inter-

X

interueniente illis possit innotescere. ^{b)} At neque ius diuinarum eiusmodi medio destituitur. De promulgatione quidem ratio hominis sibi relicta certi quid definire non valet, quamuis necessitatem reuelationis multis argumentis cognoscat, ^{c)} eamque a diuina clementia expectet, ^{d)} quin imo et criteria verae reuelationis diuinæ suppeditet. ^{e)} Quoniam tamen ipsa haec ratio ea praedita est facultate, vt, non ideas modo de rebus obuientibus sibi formare, verum et illas inter se conferre, nexumque earum perspicere queat; ^{f)} sufficere quoque ea visa fuit, ex qua iuris diuini notitia ad homines peruenire possit. ^{g)} Quodsi enim legum diuinarum naturam atque indolem paullo curatius intueamur, eas vnice vtilitatem et felicitatem hominum intendere deprehendimus. ^{h)} Quam qui cognoscere velit, ad finem suum feliciter peruenire non poterit, nisi perspecta hominis natura. ⁱ⁾ Atqui vero, id obtineri posse vsu rationis legitimo, nemo negabit. ^{k)} Hinc est, quod leges Diuinae, quae ratione hominis cognoscuntur, iuris naturae nomine veniant, idque complexus erit legum diuinarum, actiones hominum, qua talium, dirigentium. Neque tamen vnus eae omnes sunt generis. Quod enim supra ^{l)} monuimus, diuersitatem statuum, in quibus homines viuunt, varias quoque iurium producere species, id de iure naturae etiam omnino verum esse, facile apparet. Missis reliquis, ^{m)} vnicam saltem hic repetere mens est, cuius supra ⁿ⁾ iam fundamentum exposuimus, diuisionem, qua in publicum et priuatum dispescitur, eandem etiam iuri naturae applicandam esse, strenue contendentes. Ius namque naturae non priuatas modo actiones hominum dirigit, sed iura quoque atque officia in societate ciuili viuentium definit. ^{o)} At enim vero latius adhuc patet iuris naturae vsus atque auctoritas. Ex ipsa natura hominis oriundum, omnes omnino homines obligat. Ex quo itaque in varias hi coierunt societates ciuiles, effectus illius non in singulos modo homines, verum in
integras

integras quoque societates ciuiles, quae gentium alias nomine venire solent, protenditur. ^{p)} Hinc, praeter ius naturae, quod singulorum hominum actiones dirigit, atque in specie tale dici potest, in publicum et priuatum diuidendam, occurrit quoque Ius Gentium, siue complexus legum naturalium, quae actiones integrarum gentium ordinant. ^{q)} Quod tamen a iure naturae, quoad principia, alienum esse, constanter negamus, siquidem in eo tantum occupatur, vt leges iuris naturae ad statum integrarum Gentium accommodet, iura atque officia earum inter se definiens; quamuis quoad conclusiones differentias nonnullas intercedere posse, non abnuerimus. ^{r)} Differt tamen quam maxime a iure, quod per pacta et mores, seu consuetudines gentium introductum est, et Ius Gentium arbitrarium dici potest. ^{s)} Quae quidem, de iuris diuini illa specie, quae ius naturae dicitur, disseruisse, sufficere potest. De altera, quam iuris positiui elogio ornant, tractare merito superfedemus. Quamuis enim illud negare neutiquam possumus, postquam id reuelationis ope nobis innotuit: Valde tamen adhuc dubitamus, quin vllum vnquam verae legis diuinae positiuae vniuersalis exemplum in medium proferri queat. ^{t)} Particulares autem, Iudaeis saltem latas, in nostris rebus publicis auctoritate carere, fatis expeditum est. ^{v)}

a) Vid. not. b. ad §. II.

b) De promulgatione legum conf. I. H. N. D. de BERGER *oecon. iur.* L. I. tit. I. §. 17. n. 3. 4. 11. quam intuitu consuetudinis s. iuris non scripti supplet frequentia actuum et temporis diuturnitas. conf. IDEM all. loc. §. 19. pag. 13. seqq.

c) Vid. MVLLER, *metaphys.* c. I. §. 10. p. 22. seq. et passim.

d) Conf. IDEM, *Erbic.* c. III §. 20. in not. p. 604.

e) Conf. C. C. RESTELS, *Vernunftmäßiger Beweis des Alterthums der Schriften A. und N. Testam.* L. 1733. 8.

f) Vid. MVLLER, *logic.* c. II. §. 12. p. 87. BAVMEISTER. *inst. philos. rational.* cap. prael. I. §. 13. p. 8.

g) Vid. PVFFENDORF. *I. N. et G. L.* II. c. III. §. 13. p. 199.

h) Conf. MVLLER, *Erbic.* c. I. p. 472. et *Iur. Nat.* c. I. §. 6. p. 18. seqq. neque obstat, quae PVFFENDORF. *all. l.* §. 10. seqq.

XII

- p. 190. disputat, siquidem in eo tantum versatur, ut ostendat, singulorum utilitatem non posse verum iuris naturae principium constituere. Quod posterius defendit Illustr. RECHENBERGIVS *Instit. iurisprud. natur.* L. I. Tit. 6. §. 5. et in *diff. Principium cognoscendi iusti et aequi, verum, evidens, adaequatam, ex utilitate.* Lips. 1746.
- i) Vid. MVLLER, *metaphys.* c. XII. §. 17. p. 326. seqq. et *iur. nat.* c. III. §. 8. 9. 10. p. 102. seqq. PVFFENDORF, L. II. c. III. §. 14 p. 200. seqq.
- k) Conf. omnino PVFFENDORF. *loc. cit.* §. 13. p. 196. seqq.
- l) §. II. not. d.
- m) Sic v. g. ius naturae diuidi potest in *seculare et Ecclesiasticum*, conf. de posteriori GE. GODFR. KEVFELII, *elem. iurisprud. eccles. vniuers.* (Rost. 1728. 8.) in *allodiale et feudale*, quod posterius illustrauit REGNER. ENGELHARD, in *specim. iur. feudor. naturalis*, (Lips. 1742. 4.)
- n) §. II.
- o) Vid. Ill. BOEHMER, *iur. publ. vniuersal.* P. gen. cap. II. §. 14. f. p. 58. seqq.
- p) Hinc HOBBS. *de ciue c.* XIV. §. 4. *naturalem legem diuidit, in naturalem hominum, et naturalem ciuitatum.*
- q) Plures iuris Gentium significatus affert I. LAVR. FLEISCHER. *instit. I. N. et G. L. I. c. V.* §. 121. p. 163. f.
- r) Conf. PVFFENDORF, L. II. c. III. §. 23. p. 220. f. MVLLER *Iur. Natur.* c. XXI. p. 741. seqq. Alio plane sensu ius gentium in *legibus Rom.* vsurpatur, de quo vid. IO. A FELDEN *ad Grot.* L. II. c. II. §. 18. et 19. p. m. 133. f. et c. VIII. §. 1. p. 215. f. IAC. RAEVARD. *ad LL. XII. tabb.* cap. III. in opp. p. 14. et *Varior.* L. I. c. I. p. 483. seqq.
- s) Quamuis hoc negare videatur PVFFENDORF. L. II. c. III. §. 7. p. 184. seqq. et §. 23. p. 220. f. loquitur tamen de vniuersali omnes gentes obligandi potestate, quam huic iuri tribuere, merito ambigit. conf. CHR. GOTTL. SCHWARTZII *Sylloge problematum Iuris naturae et Gentium*, Problem. IV. p. 14. seqq. (Ald. 1738.) qui etiam p. 16. in fin. GROTIUM et reliquos, nobiscum sentientes, allegat.
- t) Conf. IAC. FRID. LVDOVICI *delineat. histor. iur. natural. et polit. vniuersal.* §. 108. seqq. pag. 172. atque auctores ibi citatos, quamuis is ipse a nobis dissentiat.
- u) Vid. tamen de vsu, quem adhuc in iure Gentium praestare possunt, GROTIUS. L. I. c. I. §. 17. p. 17. quo etiam pertinet, THROD. REINKING, *biblische Policy*, et V. L. A. SECKENDORF *Chri- sten-Staat.*

§. V.

IUS NATURAE PRINCIPIVM IURIS I. R. G. PVBLICI
CONSTITVERE, DEFENDITVR.

Iam videamus, quantum auctoritatis tribuendum sit iuri naturae in iure publico I. R. G. Maximum huic illud vsu praestare, vix negabit vllus, qui saniora in iure publico sequi principia amat. Omnes in eo conueniunt, non modo doctrinam iuris publici egregie iuuari solida iuris naturae cognitione, prudentique eius vsu, verum saepius ad hoc etiam recurrendum esse, in ipsis iuris publici controuersis decidendis. In eo tamen non conspirant, dum alii ius naturae inter principia iuris publici I. R. G., non propria quidem, sed communia, ^{a)} referunt, ^{b)} aliis illud subsidiis saltem huius atque administraculis adnumerantibus. ^{c)} Priorum in partes pedibus nos ire, iam supra ^{d)} professi sumus. Quod quin iure optimo factum sit, nulli dubitamus, quia, quam de principiis iuris publici definitionem dedimus, ^{e)} optime quoque ad ius naturae quadrare, toti persuasum habemus. Sane neque iuris publici I. R. G. solida acquiri poterit notitia, neque ipsum illud ius, et controuersiae, circa negotia I. R. G. publica oriundae, commode diiudicari poterunt, nisi cum LL. Imperii fundamentalibus, quae propria iuris nostri principia constituunt, iuris quoque naturae placita constanter coniunxeris. Quod si enim *scire leges non est, verba earum tenere, sed vim ac potestatem*, ^{f)} quam qui penitius introspicere velit, opus omnino habet, vt in veras legis cuiusuis rationes inquireat: frustra quoque is erit, qui LL. publicas se scire crediderit, neque tamen fundamenta earum satis cognita habet et perspecta. Cumque, quod ipse SPENERVS ^{g)} fatetur, prima omnis iuris publici fundamenta in iure naturae quaerenda sunt, non possumus, quin, huius iuris studium, ad solidam iuris publici, I. quoque R. G., cognitionem acquirendam, non vtile modo, sed plane ne-

XIV

cessarium esse, defendamus. . Et quoniam *omnes LL. ita scribi nequeunt, ut omnes casus, qui quondam inciderint, comprehendantur*, ^{h)} adeoque, ut, prudentum iudicumque interpretatione, ad casus obuientes dextre applicentur, opus omnino est, ⁱ⁾ quod itidem, nisi perspectis legum rationibus fieri nequit; neque in tractandis et decidendis negotiis iuris publici, et controuersis, circa ea oriundis, iuris naturae praesidio carere poterit, qui, nubem pro Iunone amplecti, non habet in deliciis. Siue igitur ipsam iuris publici I. R. G. doctrinam spectemus, siue respiciamus ad praxin eiusdem atque usum, nusquam sane proficere quidquam, sine iuris naturae auxilio, poterimus. Hinc quoque est, quod ius nostrum publicum, ex quo iuris naturae prudentia magis coli coepit, aliam prorsus induerit formam, atque, eliminatis antiquis illis erroribus et praeiudiciis, in melius in dies mutatum fuerit. Neque igitur, iuris huius in iure publico usus subsidiarius tantum dici potest, quin potius, veri principii honorem illi decernamus, necesse est. Quod pluribus adhuc patebit ex iis, quae dicenda erunt, ubi ad specialiora peruenerimus. Hic saltem dubiis quibusdam occurrere adhuc mens est, quibus contra sententiam nostram insurgere possent, qui in contraria omnia abeunt. Minus proprie principii nomine ornari, putabunt, ius, ad quod, deficientibus demum principiiis proximis, recurrendum esse, sibi persuadent; quamvis olim, in constitutione reipublicae, vis ac potestas horum principiorum, siue legum fundamentalium, ex illo pependit. ^{k)} At enim vero, quemadmodum verbis potius, quam ipsa re, a nobis dissentire videntur, qui ita sentiunt, siquidem omnis argumenti huius vis eo redit: Leges fundamentales, propria et proxima constituere iuris publici principia, ad remota vero et communia ius naturae pertinere; ita quoque, si verum illi dissensum vrgeant, facilis ad illud erit responsio. In eo enim differentia, inter principia iuris publici communia

nia

nia et propria potissimum se exferit, dum, quae illa generatim de negotiis obuientibus definiunt, haec speciatim ad statum cuiusvis Rei publicae adplicant atque adcommodant, vnde quoque, salua thesi nostra, concedere possumus, in decidendis controuersis, primo omnium ad posteriora respiciendum esse, neque aequali omnino ratione vtraque in illis concurrere. Interim tamen id quoque satis clarum esse atque euidens, confidimus, neque hoc casu, neque in tradendo iure publico, negligere nos posse principia eius communia, et ius in primis naturae, quoniam, vt modo probauimus, sine eis, nec satis intelligi possunt principia propria, nec commode ad facta applicari. Neque est, vt quis obiiiciat, hoc sensu ipsam quoque Politices doctrinam, ¹⁾ quin imo et historiam Imperii nostri, inter principia iuris publici communia, referendas esse. Illa enim non tam, quid iustum sit, quam quid expediat, tradit, vnde quoque, quas nobis ea praescribit regulas, legum numero haberi, neutiquam possunt, nisi expresso eorum, penes quos, leges publicas condendi, potestas est, consensu, inter eas adoptatae fuerint. Haec autem, dum occasionem indicat legum Imperii, atque obseruantiae in primis et consuetudinis Imperii fundamenta vnice fere suppeditat, suo quodam merito inter principia iuris nostri publici communia locum occupat, ^{m)} neque tamen, quin ius quoque naturae illis adnumeremus, obstare poterit.

a) Vid. §. III.

b) Vid. TITIVS L. I. c. I. §. 76. p. 30. 10. GEO. KVLPII. *post. iur. publ.* Ex. I. pos. 9. in *Vol. Diff.* edit. SCHILTERI no. V. p. 224.

c) Vid. auctores §. I. not. i) adductos, atque in primis SFENER. L. I. c. XII. §. I. not. a. p. 360. f.

d) §. I. in f.

e) §. III.

f) L. 17. D. de LL.

g) *Loc. cit.* j. L. I. c. I. §. 7. p. 12.

h) L. 10, et 12. D. de LL.

XVI

i) L. II. et 12. eod.

k) SPENER. *all. loc. not. a.* p. 360.

l) IDEM *all. loco.*

m) Vid. SPENER. *all. loc. §. I. not. c. p. 362. L. I. c. XI. §. 8. p. 354.*
sequ. TITIVS L. I. c. I. §. 76. p. 30. f. quamvis KVLPIVS *all. loc.*
eam inter adminicula tantum non legalia referat.

§. VI.

DE FORMA IMPERII R. G.

Magis adhuc, quae hactenus differuimus, elucescent, ubi ad singulas iuris naturae partes animum aduertimus. Neque enim illarum omnium idem in iure nostro publico usus est. Potiores supra ^{a)} memorauimus, quarum etiam hic in primis rationem habere, conuenit. Ius nimirum naturae, generalius consideratum, in tres potissimum abit partes, priuatum, publicum et Gentium. ^{b)} Quamuis enim primo intuitu videri posset, non, nisi posteriori, inter principia iuris nostri publici locum quendam concedendum esse; ex sequentibus tamen apparebit, prioris quoque, eiusque, quod ultimo loco nominauimus, frequentem esse in iure publico usum, pro ratione scilicet formae Imperii nostri, ad quam, in illo definiendo, respiciamus, quam maxime est necessarium. Notissima sunt, quae inter doctores iuris publici, circa hanc Imperii R. G. formam litigia regnant. ^{c)} Monarchicam ei formam tribuere, antiquiorum fere omnes non dubitarunt, ^{d)} quamuis nonnulli eam limitatam velint; ^{e)} alii mixtura delectantur; ^{f)} oligarchia illud est IO. EICHELIO, ^{g)} HIPOLITHO vero A LAPIDE Aristocrazia, ^{h)} quin imo et inventus fuit, qui inter Democratias referri posse, defendit. ⁱ⁾ Verum ex quo historiae patriae studium maiora incrementa coepit, atque ipsius quoque iuris naturae doctrina luci suae restituta est, omnes has naenias eiurarunt, qui inter recentiores iuris publici prudentes eminent. Neque tamen ideo vna omnium de forma Imperii nostri est sententia, quin potius
in

in duas illi abeunt sectas, quarum altera, pro systemate plurium rerum publicarum, vnitarum seu iunctarum vinculo communi, pugnat, ^{k)} altera, Imperium R. G. vnam tantum rem publicam constituere, strenue defendit. ^{l)} Nostrium non est, tantas componere lites, diffiteri tamen non possumus, haecenus quidem priori potius, quam posteriori, nos subscribere sententiae. Quamuis enim forte non adeo esset difficile, vtramque opinionem in vnam consonantiam erigere, ^{m)} modo, quae vtrinque misceri solent, ex partium magis, quam hypotheseos, studio enatae conclusiones remoueantur, ita, vt, qui vnam volunt rempublicam, in Statuum iura, qui systema plurium ciuitatum amant, in praerogatiuas Imperatoris ne inuadant, sedulo caueant; siquidem parum intererit, quod demum reipublicae nostrae nomen accommodent, modo circa principia ipsa, ipsumque capitis et membrorum inter se habitum, amice conspirent. Interim tamen, quoniam id semper sequi iubemur, quod magis certum est, eaque, quae in Statibus Imperii nostri, eorumque, tum potestate summa in prouincias, sibi subiectas, ⁿ⁾ tum ad Imperatorem atque Imperium relatione, ^{o)} obseruamus, ita comparata sunt, vt formae vnus rei publicae, limitatae licet et temperatae, aut mixtae, parum respondeant; non possumus sane, quin, relicta hac hypothese, quam tot tantaeque premunt difficultates, quamque non nisi schemata quaedam externa ^{p)} et solennes formulae, ^{q)} cum ipsa rei natura non admodum cohaerentes, ^{r)} persuadere possunt, eam potius amplectamur, in qua omnia plana sunt, minimeque impedita, quaeque iis, quae in ipsis rerum argumentis obtinere deprehendimus, atque Imperium nostrum administrandi rationi, apprime conuenit. Quidquid sit, in eo tamen omnes, qui saniora in iure nostro publico principia sequuntur, conspiciant, summam in Imperio R. G. potestatem, ita inter Imperatorem et Status Imperii ^{s)} diuisam esse, vt, quoad singula

C

quidem

XVIII

quidem territoria, quilibet Statuum eam proprio iure exer-
ceat, eatenus tamen, quatenus legibus Imperii fundamenta-
libus, pactis itaque et spontanea Statuum voluntate, ⁵⁾ eius
exercitium restrictum non est; quodsi vero ad ipsum respi-
cias Imperium, summa illa potestas ita penes Imperatorem et
Status Imperii residet, ut non, nisi coniunctis consiliis, eam
exercere queant, ⁶⁾ modo minora quaedam iura maiestatica,
et quae ad externum potius splendorem, quam internum
publicumque rei publicae statum, pertinent, exceperis, ⁷⁾
quae scilicet, ex antiqua illa Imperii nostri forma Monarchica,
quam sub CAROLO M. habuit, et sub eius quoque successori-
bus, variis tamen vicissitudinibus et mutationibus limitatam
laxatamque, per aliquot secula retinuit, ⁸⁾ adhuc dum re-
manferunt, atque Imperatori soli quidem, ad normam tamen
legum fundamentalium atque obseruantiae Imperii, exercen-
da, relicta fuerunt.

a) §. IV.

b) Omnes tres partes distinxit, et separatas pertractauit B. GRIBNE-
RVS *princ. iurisprud. natural. Lib. IV.* (Witt. 1717. 8.) conf. etiam
MULLER. *im. Natur- und Voelckerrechte.*

c) Conf. NIC. CHPH. LYNCKER, *de forma Imp. R. G.* Ien. 1686.
IOACH. HENR. SIBRAND. *variae auctorum sententiae de forma S.*
R. I. Rost. 1695. IO. THEOD. SCHEFFER, *de Forma Imp. R. G.*
Frf. et Lips. 1720. 4.

d) Conf. KVLPIUS. ad MONZAMBAN. P. II. c. VI. §. 6. quibus re-
spondet TITIVS *iur. publ.* L. VII. c. IX. §. 20. seqq. pag. 775. f. et
in *diff. de habitu territor. germanic. et inde veniente totius rei publicae
forma.* Cap. II. §. 86. seqq. p. 325. f. conf. HIPPOL. A LAPIDE *de
rat. Status in Imp. nostro R. G. P. I.* cap. XVIII. p. 247. seqq.
(1640. 4.)

e) Vid. TITIVS L. VII. c. IX. §. 21. 22. p. 776. et in *all. diff.* c. II.
§. 87. f. p. 325. seqq.

f) Conf. TITIVS L. VII. cap. IX. §. 26. f. p. 777. et in *all. diff.* c. II.
§. 91. f. p. 330. seqq.

g) In *diff. de Republ. mixta.* thes. 19.

h) *De ratione Status in Imp. nostro R. G. in primis P. I. c. XVII.* p. 241.
seqq. ad quem confer. BOECLER. in *annot. ad HIPPOL. A LAPIDE*
(Arg. 1674. 4.) KVLPIUSIO, eandem sententiam defendenti *all. loco*

§. 4.

- §. 4. respondet TITIVS, *iur. publ.* L. VII. c. IX. §. 23. f. p. 776. f. et in *all. diff.* §. 90. p. 328. f.
- i) Vid. I. W. RELFENDSO (f. IO. WOLFFG. ROSENFELD.) *de summa Principum Germanorum potestate*, (1669. 12.) c. XIII. p. 189. f. ipse tamen potius statum politicum Germaniae tribuendum pronunciat *ibid.* p. 196. f.
- k) Cuius antesignanum merito nominaueris SAM. PVFFENDORFIVM, in epist. quam sub ficto SEVERINI DE MONZAMBANO nomine publicauit, *de Statu Imperii Germanici*, et in *diff. de Republ. irregulari* (Lund. 1669. 8) quem sequitur TITIVS *iur. publ.* L. VII. c. IX. §. I. f. p. 769. seqq. et in *all. diff.* Cap. II. SPENER. *iur. publ.* L. II. c. XV. §. I. P. III. p. 416. f. add. L. I. c. IV. P. I. p. 72. seqq. Conf. CASP. DIETR. a SCHOENBERG *Pof. ad vj. iur. nat. et Gent. in foro ciuili*, *Diff.* V. c. X. pof. 29. seqq. (Praef. IO. BALTH. WERNHERO Witteb. hab. et an. 1704. iunctim ed. 4.) I. P. DE LVDEWIG ad A. B. P. I. p. 30. f. n. g. p. 389. seqq. n. f. p. 417. f. n. u. qui cum H. COCCIO in *iuris publ. prud.* c. II. §. 24. f. p. 35. seqq. pro systemate VII. RP. pugnat.
- l) Cuius inter affectas eminent IO. GE. KVLPIIS. in *diff. de unitate rei publicae in S. R. I.*, praefide VLR. OBRECHTO habita, Argent. 1676. in *opusc.* OBRECHTI num. XIV. p. 283. f. et in KVLPIIS. *diff. acaden. Volumine* num. VII. p. 256. seqq. NIC. CHPH. LYNCKER, *de forma f. Statu S. R. I.* Ien. 1686. add. STRVV. *Synt. iur. publ.* cap. VI. §. 78. et Illustr. MASCOVIUS *princ. iur. publ.* I. R. G. L. III. cap. I.
- m) Plura enim, quae de vna illa re publica afferuntur, in systemate etiam ciuitatum aequae locum inueniunt, quin imo ipsa definitio rei publicae vnius, quam vid. ap. OBRECHT. in *opusc. all. loc.* §. 4. p. 245. aut KVLPIIS. *cit. Vol. diff.* n. VII. c. I. §. 3. p. 260. huic quoque conuenit. Aliam tamen suppeditat TITIVS *igr. publ.* L. VII. c. VII. §. 19. p. 734.
- n) Confer. quae de superioritate territoriali disputat TITIVS *all. diff.* c. I. §. 36. seqq. p. 281. et §. 59. seqq. p. 301. et in *iur. publ.* L. VII. c. VIII. §. 14. p. 763.
- o) Sunt enim reuera Co-imperantes, conf. SPENER. *iur. publ.* L. II. c. XI. P. III. p. 208. seqq.
- p) Quo pertinet nexus feudalis, qui tamen summum Imperium non imminuit, conf. GROTIUS, *de I. B. et P.* L. I. c. III. §. 23. p. 105. seqq. CAESARINVS FVRSTENERIVS, *de iure Suprematus ac Legationis Principum Germaniae* cap. XXX. p. 93. (1677. 8.) SEVERIN. DE MONZAMBANO *de Statu Imperii German.* c. III. §. 4. p. 92. f. (1684. 8.) TITIVS. *all. diff.* §. 61. p. 303. de homagio conf. IDEM *iur. publ.* L. IV. c. VII. §. II. 20. p. 459. 461. it. L. V. c. III. §. 9. p. 528. it. p. 753. 765. HIPPOLYTHVS A LAPIDE P. I. c. VII. p. 92. f.

XX

- q) Quae etiam in subsidium vocat *KVLPIA. all. diff. in opusc. OBRECHT.* §. 13. seqq. p. 292. et in *diff. KVLPIA. Vol. n. VII. c. II. §. 8. f. p. 273.*
- r) Vid. quae hanc in rem disputat, *MONZAMBANO, c. VI. §. 6. p. 226. conf. HIPPOL. A LAPIDE P. I. c. III. Sect. I. p. 31. f. et c. VI. Sect. II. p. 82. f.*
- *) *De hoc elogio vid. SPENER. L. II. c. VII. §. I. n. a. P. III. p. 2. f.*
- f) Vid. *SPENER. iur. publ. L. I. c. IV. P. I. p. 72. seqq.*
- t) Conf. *IDEM all. loc. L. II. c. XI. P. III. p. 238. f. TITIVS iur. publ. L. VI. c. II. p. 605. seqq.*
- u) Conf. quae de referuatis Imperatoris tradit *TITIVS, iur. publ. L. V. c. III. §. 24. seqq. p. 532. SPENER. iur. publ. L. IV. c. V. P. V. p. 121. seqq.*
- x) Conf. *BOECLER, in vita Caroli M. p. 19. HERTIVS in notitia Regni Francici c. IV. §. 3. et c. V. SPENER. L. I. c. II. §. 4. p. 28. f. et not. a. p. 29. TITIVS iur. publ. L. VI. c. II. §. 2. f. p. 605. f.*

§. VII.

QUATENVS SINGVLAE IVRIS NATVRAE SPECIES
AD PRINCIPIA IVRIS PVBLICI I. R. G.
REFERENDAE.

Ex iis, quae superiori §. disputauimus, apparebit, quaedem ratione membra Imperii nostri considerare debeamus, vt pro diuerso eorum statu, quo illa iure vtantur, queamus ostendere. Et communis quidem illa, in imperantes et parentes, diuisio in his quoque locum sibi vindicat, minus tamen sufficere potest, ad omnem earum naturam atque indolem cognoscendam. Quodsi enim ad partes illas, ex quibus integrum Imperii nostri corpus conficitur, respiciamus, deprehendimus, plures illud complecti res publicas, quarum subditi quidem ipsi quoque Imperio subiecti sunt, at mediate tamen, quatenus nimirum imperantes earum summae in Imperio potestati subordinati sunt, eidemque per pacta Imperii constitutiuas, quae leges fundamentales nominamus, subiiciuntur: Hi autem intuitu reipublicae, quam quisque regit, summam ipsimet exercent potestatem, et iure quidem proprio, pro indole tamen cuiusuis territorii; in relatione vero

ad

ad ipsum Imperium diuersimode considerandi sunt, quatenus nimirum vel, vt vniuersi, summam in eo potestatem exercent, vel, vt singuli, membra constituunt Imperii, adeoque ipsimet quoque Imperio certa ratione subsunt, eiusque legibus obligantur. ^{a)} Hinc etiam, vbi cum Con- statibus conferuntur, non simpliciter priuatis equiparari possunt, quamuis inter se aequales, eidemque imperio subsint; ^{b)} verum opus omnino est, vt hoc quoque respectu conditionis eorum, vi cuius ipsimet in territoriis suis summi imperantes sunt, ratio habeatur. Quod itaque multo magis adhuc intuitu exterorum, quiae ad Imperium nostrum non pertinent, locum habebit. Neque tamen veris quoque Imperium nostrum subditis destituitur, qui de summa potestate non participant, quibusque vna parendi gloria relicta est. ^{c)} Quae quidem ideo necessario praemittenda fuerunt, vt, quem ius naturae in iure I. R. G. publico vsum praestare, quae ratione inter eius principia connumerari possit, definire valeamus. Quod enim superius iam aliquo loco ^{d)} monuimus, homines, pro diuerso, in quo viuunt, statu diuersis quoque vti iuribus, membrorum etiam Imperii intuitu locum habet, et vel ideo curatiorem considerationem meretur, quo magis apparet, diuersissimos eorum intuitu respectus occurrere posse. Negotia itaque Imperii, iure publico definienda, non vnius sunt generis, variisque iuris speciebus locum relinquunt. Et proprie quidem, ea tantum ad illud pertinere, certum est, quae publica dicuntur, et ipsam rei publicae formam, atque eam administrandi modum concernunt. Quorum respectu, iuris naturae non nisi publici inter principia iuris nostri publici mentionem facere poterimus. Quamuis enim omnia haec negotia legibus in primis Imperii fundamentalibus regantur; ipsae tamen illae leges, non fundantur modo in iure publico vniuersali, verum etiam ex eiusdem principii vim suam obligandi habent, adeoque ius illud ad eas, tam intelligendas et tradendas, quam appli-

XXII

applicandas, maxime est necessarium. *) De quo magis adhuc ex inferius dicendis constabit, vbi de ratione, qua vsus iuris naturae in iure publico se exserit, videbimus. At enim vero nec reliquis iuris naturae speciebus, inter principia iuris publici, locus denegandus erit. Quum enim, quid circa negotia membrorum Imperii, tam inter se, quam cum exteris obtineat, ad ius quoque publicum Imperii nostri certa ratione referre, ideo visum fuerit, quia eiusdem decisio vel maxime quoque ex statu illorum et relatione, quam ad I. R. G. habent, dependet; non possumus sane, quin ius naturae priuatum et gentium principiis iuris publici adnumeremus. Vt itaque breui, quae mens nostra sit, circa vsum iuris naturae in iure publico I. R. G. exponamus, sequentibus eam exprimere visum est positionibus. I) Ius naturae publicum, particulare illud singulorum I. R. G. territoriorum fundat, illustrat et moderatur. II) Eundem vsum idem illud ius intuitu iuris publici I. R. G. strictim dicti, et quatenus hoc rei publicae Germanicae formam atque eam administrandi modum definit, praestat. III) In negotiis Statuum Imperii inter se, nec non iis, quae cum subditis eorum eos intercedunt, quatenus nimirum posteriora ad cognitionem totius Imperii pertinent, iuri naturae priuato et Gentium locus est. IV) Denique idem ius Gentium negotia Statuum Imperii cum exteris moderatur. Legum autem Imperii fundamentalium, mentionem hic factam esse nullam, ideo vitio verti nobis non poterit, quia de principio iam agimus communi, quod tantum abest, vt propria excludat, vt ea potius ipsa sui natura praesupponat, earumque ante omnia rationem habere, dicat.

a) Conf. TITIVS, *iur. publ.* L. VII. c. VIII. pos. 23. seqq. p. 766. et *cit. diff.* c. I. §. 62. seqq. p. 304. seqq. et quae superiore §. iam occupauimus.

b) Conf. TITIVS, L. I. c. I. §. 47. seqq.

c) Conf.

- c) Conf. SCHWEDER. P. spec. Sect. II. c. XVIII. p. 1045. seqq. RHE-
TIVS L. I. tit. 3. p. 145. f. SPENER. L. II. c. VII. §. 4. P. III. p. 9.
seqq. PFEFFINGER. Lib. II. tit. 19. §. 1. n. e. p. 836. quamuis
quoad Nobiles Imperii immediatos res dubio non careat. Iura eo-
rum strenue defendit IO. HENR. FELTZIVS, cuius diff. VI. *de di-*
gnitate Nobil. Imp. immed. ipso hoc anno Lipsiæ iunctim prodierunt.
4. De Italia vid. SPENER. L. II. c. I. §. 9. seqq. P. II. p. 22. L. III.
c. II. §. I. not. d. seqq. P. IV. p. 43. et c. VII. §. 6. ib. p. 244. seqq.
Illustr. MASCOVIVS L. II. c. V. in primis §. 74. seqq. LVD. CONR.
DAHNN, in diff. *de Vasallo non Statu Imperii*, praef. IO. CHPH.
SCHROETERO Ien. hab. 1704. et eod. an. in forma tractatus re-
cusa. 8.
- d) §. II. not. d.
- e) Conf. §. V.

§. VIII.

CONTINVATIO.

DE NEGOTIIS STATVVM IMP. INTER SE ET CVM
SVBDITIS.

Prior propositio vel ideo probatione eget nulla, quia iam supra ^{a)} ostendimus, ius publicum vniuersale fundamen-
tum et quasi fontem omnis iuris publici particularis consti-
tuere, maximamque, tum in illustrando eo, tum in applicando,
vfum praestare. Id saltem monemus, non frustra hanc a no-
bis propositam esse regulam, vbi de vsu iuris naturae in iure
I. R. G. publico agimus. Quum enim Status Imperii nostri,
non obstante summa, quam in prouinciis suis exercent, pote-
state, Imperio tamen subiecti sint, hoc merito quoque
sibi vindicat ius, defendendi subditos illorum contra vim ini-
iustam, et quae contra leges cuiusvis territorii fundamentales
iisdem infertur, ^{b)} siquidem omnino reipublicae interest, ne
quis re sua male vtatur. Quodsi igitur eiusmodi querelae ad
Imperium delatae fuerint, in iis decidendis, praeter leges illas
fundamentales, iuraque Imperii nostri propria, quam maxime
quoque ad ius publicum vniuersale respiciendum erit. Ad
Imperium autem, diximus, has referendas esse querelas.
Quamuis enim nos non lateat, ius, protegendi subditos con-

tra

XXIV

tra dominorum territorialium insultus, a quibusdam soli Imperatori tribui, eiusque adnumerari solere referuatis; ^c) veremur tamen, ne parum illud conueniat conditioni Statuum Imperii, quae minime permittere videtur, vt negotia, quae libertatem, dignitatem, et potestatem eorum concernunt, soli Imperatori decidenda, relinquuntur. Alteram, quod attinet regulam nostram, vt in illa illustranda prolixiores simus, minus est necessarium. Quae enim superius ^d) iam hanc in rem disputauimus, eidem demonstrandae sufficere posse, toti confidimus. Progredimur itaque ad tertiam propositionem, qua asseruimus, in negotiis Statuum Imperii inter se, aut cum subditis suis, iuri naturae priuato, gentiumque locum esse. Neque enim cum communi Dd. vulgo sentiendum putamus, qui Status Imperii in negotiis eiusmodi, quae priuata vocant, priuato tantum iure vti, sibi persuadet, ^e) maxime vbi hoc nomine ipsum ius Ciuile, seu Romanum, intellectum volunt. Nimis profecto iniurii sunt in Principes nostros, qui facta eorum ad hanc regulam examinanda pronunciant. Principes enim, eiusmodi actus celebrantes, principes ideo, hoc est, summi imperantes esse non desinunt, hinc quoque omnis dignitatis eorundem respectus minime est abiiciendus. ^f) Interim tamen, quae hac positione continentur, plenior paulo merentur considerationem. Negotia nimirum Statuum Imperii, de quibus hic agimus, vel alios Con-Status, vel subditos respiciunt. Vtraque non vnus sunt generis, neque adeo omnia huc pertinent. Quae enim cum Con-Statibus principes ineunt negotia, vel res causasque mere priuatas concernunt, vel territoria aut ipsum Imperium afficiunt. ^g) De posterioribus dubitare non attinet, quin ad ius publicum, proprie sic dictum, pertineant, adeoque ad alteram, quam suppeditauius, regulam referri debeant. Sic v. gr. alienationes et oppignorationes territoriorum, seruitutes iis imponendas, confoederationes item, et id genus conuentiones alias,

alias, ad ius priuatum plane non posse referri, defendimus, neque eiusdem principia admittere, nisi in quantum lege aut consuetudine Imperii, adeoque ipso iure publico, ea adoptata esse, constat. Priorum e contrario intuitu alia omnia dicenda sunt. Horum enim respectu Principes nostri eodem, quo alii summi imperantes, iure vtuntur, iure nimirum Gentium. Quae tamen sententia limitatione quadam restringenda est. Status enim nostri, quatenus sunt membra I. R. G., superiorem aliquam in se agnoscunt iurisdictionem, summorum scilicet Imperii tribunalium, quibus controuersiarum suarum decisionem per leges Imperii fundamentales commiserunt. ^{h)} Eatenus itaque haec quoque negotia priuatorum indolem induunt, atque ex iuris etiam priuati principii decidenda sunt. Quo tamen nomine non ius ciuile, siue Romanum, ⁱ⁾ sed illud potius Imperii nostri, quod legibus vel consuetudinibus eiusdem constitutum vel receptum est, et ius in primis etiam naturae, intelligitur. ^{k)} Neque vero obscurum esse potest, ita illud negotiis Statuum applicandum esse, vt conditionis simul eorum, qua summi in territoriis imperantes sunt, ratio habeatur, adeoque, nec hoc respectu vsum iuris Gentium, in his Statuum negotiis, frustra a nobis assertum fuisse, constat. ^{l)} De negotiis denique Principum nostrorum cum subditis suis idem fere dicendum. Summa penes eos in territoriis suis potestas est, adeoque non minus, ac alii summi imperantes, legibus soluti sunt, ^{m)} imo naturalibus quoque, si obligationem externam spectes, iis exceptis, quae ipsam rem publicam respiciunt; legibus tamen viuunt, adeoque in contractibus atque aliis actibus, cum subditis celebrandis, priuati quoque iuris vsum admittunt. Idque eatenus ex iuris quadam necessitate fieri constat, quatenus illi, tanquam membra Imperii, summi eiusdem subsunt iudiciis, coram quibus a subditis quoque suis conueniri possunt. ⁿ⁾ Neque vero aliud ius illud priuatum erit, quam,

D

aut

XXVI

aut particulare territorii, aut vniuersale Imperii, habita tamen omnino et iuris naturae tum priuati, tum, ob dignitatem Statuum et potestatem, et Gentium ratione. Ex quibus facile quoque, quid circa negotia Statuum, cum aliorum Principum subditis, statuendum sit, definiri poterit.

- a) §. V. conf. BOEHMERI *introd. in ius publ. vniuers.* P. gen. c. IV. p. 92. feqq.
- b) Conf. PFEFFINGER *ad VITRIAR.* L. III. tit. 2. §. 60. n. 19. P. III. p. 330. feqq. tit. 17. §. 72. n. b. p. 1244. f. et tit. 19. §. 89. n. b. P. IV. p. 71.
- c) Vid. FRANC. FRID. AB ANDLER *Corp. Rec. Imp. v. Kayser.* n. 21. (4) imo legibus ciuilibus eos subiicit, v. *Reichs-Fürsten.* n. 8.
- d) All. §. V.
- e) Conf. RHETIVS, L. I. Tit. I. §. 71. p. 39. conf. IO. IAC. HELFRICH, *de iurisprud. Princip. Ordin. S. R. I. G. priu.* Spec. II. §. I. n. c. p. 12.
- f) Conf. SPENER. L. I. c. 12. §. 5. in pr. n. c. p. 371. f. P. I. TITIVS L. IV. c. 9. p. 469. feqq.
- g) HELFRICH, *all. loc.* Spec. I. §. 12. p. 19.
- h) Conf. TITIVS L. VII. c. I. §. 21. feqq. p. 685. SPENER, L. II. c. X. p. 144. P. III.
- i) Conf. B. MICH. HENR. GRIBNER. *de praeiud. Princip. Imp. ex abusu iur. Iustin.* c. II. §. I. p. 26. f. HELFRICH, Spec. II. §. 3. p. 15. feqq.
- k) Conf. SPENER, L. I. c. XII. §. 3. feqq. p. 365. P. I. GRIBNER. *all. loc.* §. 5. feqq.
- l) Vid. IO. GEO. DE PONIKAV, *diff. de conditione priuata Statuum Imperii.*
- m) Conf. PUFFENDORF, *de I. N. et G. L. VII. c. VI. §. 3.* p. 213. f. P. II. TITIVS, L. I. c. I. §. 59. feqq. p. 24. et L. III. c. IX. §. 5. p. 373.
- n) Conf. PFEFFINGER, *all. loc.* p. 1244. feqq.

§. IX.

DE NEGOTIIS STATVVM IMP. CVM EXTERIS. NEGOTIA DOMESTICA STATVVM.

Restant denique, quarto, negotia Statuum I. R. G. cum exteris, in quibus decidendis iuri Gentium locum assignauimus. Verum et haec curatiorem considerationem merentur,

rentur, siquidem plures circa ea quaestiones occurrunt, non vna communi regula dirimendae. Quum enim Status Imperii duplicem gerere personam constet, summorum nimirum imperantium, intuitu territoriorum, quae possident, et subditorum, intuitu Imperii, facile apparere potest, non plane eandem illis, cum aliis imperantibus, quoad negotia, cum exteris celebranda, libertatem adscribendam esse, sed haec eorum potestas eatenus potius restringenda venit, ne ex eiusmodi negotiis praeiudicii quidquam, vel in Imperium, vel in Con-Status, redundet. ^{a)} Quo quidem respectu ea iuri publico, tam particulari Imperii, quam vniuersali, subsunt. Quatenus vero eiusmodi negotia Status Imperii nostri licite ineunt, tam quoad formam, quam quoad obligandi modum, vnice ex iure Gentium diiudicanda sunt. At quoad media, ius suum ab altero consequendi, anceps omnino oritur quaestio. Neminem latet, iure Gentium non, nisi bello, cogi posse refractarios, ut obligationem, qua nobis obstricti sunt, adimpleant. ^{b)} Quid ergo de Statibus Imperii dicendum erit? Et an hic quoque ius Gentium vsu praestare poterit? Poterit sane, modo legum quoque publicarum simul ratio habeatur, quia nimirum de membris Imperii nostri sermo nobis est. Quod vt dilucidius appareat, duos, in quibus eiusmodi medio opus esse possit, casus paucis exposuisse, iuuabit. Aut enim Status quidam Imperii extero cuidam Principi ius suum denegat, aut ab hoc ille hanc patitur iniuriam: Et illo quidem casu non inficiamur, Principem extraneum conuenire posse Statum Imperii coram summis Imperii tribunalibus, ^{c)} maxime cum Imperii quoque interfit, ne Statui ab exteris bellum inferatur, ex quo non hic modo, verum et ipsum quoque Imperium, damnum facile pati potest. At neque dubitamus, quin, in decidendis his controuersis, ad ius cum primis Gentium respiciendum sit, quia Status Imperii exterorum intuitu pro priuatis haberi omnino nequeunt, neque ad leges

XXVIII

et consuetudines Imperii ab his prouocari potest, vnde Status, vel hoc casu, iure summorum imperantium censendi sunt. Aliud tamen dicendum videtur, quando ius, quod extraneus persequitur, ex lege quadam Imperii publica, v. g. pacificatione vel foedere descendit, aut Status decisioni legum Imperii expresso pacto negotium subiecerit. Quodsi tamen Principi extraneo, hanc ingredi viam, volupe non fuerit, nec non posteriori in casu, vbi is Statui cuidam Imperii ius suum denegat, non nisi ex Gentium iure lis poterit decidi. ^{d)} Quae quidem sufficere posse putamus, ex quibus intelligi queat, quaenam iuris naturae partes, quae illae ratione, inter principia iuris publici I. R. G. connumerari debeant. Neque veremur, obiici nobis posse, plura, quae hanc in rem differuimus, non ad ius Imperii publicum, sed ad priuatum potius pertinere. Ex iis enim, quae haecenus in medium prolata fuerunt, satis constare poterit, quam arcto ius illud priuatum cum iure publico cohaereat vinculo, et ita quidem, vt omnia, quae ad illud spectant negotia, si non ab initio statim, certe tamen ex postfacto, vbi nimirum in controuersiam deducta fuerint, publicorum naturam consequantur, adeoque ad ius quoque publicum, eo tamen, quem demonstrauimus, modo, pertineant. Nec vitio nobis verti poterit, omissio magnae nobilisque negotiorum Principum Imperii partis, quae ipsas eorum familias domusque concernunt, adeoque non incongrue domestica vocari possent. Nihil enim hic de matrimoniis, ^{e)} tutelis, testamentis ^{f)} et id genus aliis negotiis statuimus. Verum enim vero, cum satis appareat, omnia haec negotia vel cum Con - Statibus, vel exteris, vel subditis, quibus etiam vxores et liberos adnumerare, non dubitamus, ^{g)} celebrari, et praeterea statum, tum territoriorum, tum ipsius quoque Imperii, publicum quam maxime afficere; peculiari circa ea opus non fuisse regula, toti persuasum habemus. ^{h)}

a) Conf.

- a) Conf. TITIVS, L. III. c. VIII. p. 356. seqq. IAC. BRUNNEMANN. *de foederibus Statuum Imperii cum exteris*. Hal. 1703. Illustr. MASCOVIVS *de iure foederum in S. R. I.* Lipsf. 1726. add. PFEFFINGER, L. III. tit. 19. §. 134. n. b. p. 83. P. IV.
- b) Vid. PVFFENDORF, I. N. et G. L. VIII. c. VI. §. 2. p. 433. GROTIUS I. B. et P. L. II. c. I. §. 2. p. 136.
- c) Vid. PFEFFINGER, L. III. tit. 2. §. 60. n. 19. p. 330. P. III. STRUV. *Synt. iur. publ.* c. I. §. 22.
- d) Conf. SPENER, L. I. c. XII. §. 2. not. d. p. 364. qui exemplum allegat FRIDERICI WILHELMI, Electoris Brandenburg., ob debitum pecuniarium Hispanorum naves intercipientis. vid. PVFFENDORF. *rer. Brandenburg.* L. XVIII. §. 10. II.
- e) Conf. PFEFFINGER, L. III. Tit. 2. §. 60. p. 290. seqq.
- f) IDEM, L. IV. tit. 20. §. 17. p. 112. seqq. P. IV.
- g) IDEM. L. III. tit. 17. §. 9. f. p. 1152. f.
- h) Conf. TITIVS L. III. c. IX. p. 470. seqq. SPENER, L. I. c. XII. §. 5 p. 368. seqq. it. L. II. c. XIII. §. 13. p. 366. seqq. P. III. et GRIBNER. *all. diff.* c. II. §. 6. seqq. p. 31.

§. X.

VSVS IVRIS NATURAE IN ILLUSTRANDO ET CONFIRMANDO IVRE PVBLICO I. R. G.

Ne tamen vllum dissentientibus relinquamus sententiae suae praesidium, dum forte vrgere possent, omnia, quae hactenus differuimus, vsus, non nisi subsidiarium, innuere, nostrum nunc erit, vt modum quoque, quo iuris naturae in iure publico I. R. G. vsus se exserat, ostendamus. Ex hoc enim certo demum constare poterit, quo iure inter principia iuris publici locum mereatur. Atque duplicem potissimum eum esse deprehendimus, praeter subsidiarium illum, siue suppletorium, quem etiam a nobis dissentientes admittunt, quorum alter quidem ad illustrandum ius publicum, alter ad confirmandum illud pertinet. Ius sine interpretatione nullum est, nulla sine doctrina iurisprudencia. Ius itaque publicum quoque interpretatione et doctrina illustrandum erit et tradendum. *) Quamuis enim, ius publicum in Academia doceri debere aut posse, plures negauerint, b) interpretationem ta-

XXX

men omnem reiicere non potuerunt, siquidem et ipsa applicatio interpretationis quandam speciem constituit, ^{c)} atque opinio, ad minimum intuitu Imperii nostri, parum conueniens, ab aliis iam confutata est. ^{d)} De variis interpretationis speciebus hic agere, nihil attinet, maxime cum, non nisi doctrinalem, eam omnem esse, atque authenticam, quam vocant, cum vsuali ad legislationem potius pertinere, nulli dubitemus. ^{e)} Id saltim defendimus, neque in adornanda iuris publici doctrina, neque in illustrandis legibus Imperii obscurioribus aut dubiis, iure naturae carere nos posse. Quodsi enim, vt CICERO loquitur, ^{f)} *Stirps omnis iuris natura est*, adeoque omne quoque ius publicum particulare in iure illo vniuersali, quod naturae dicimus, fundamentum suum inuenit, nemo sane illud commode tradere atque explicare poterit, nisi sufficiente instructus sit huius doctrina. Omnes leges humanae, siue positivae, vel additamenta comprehendunt, quibus ius naturae auctum est, vel conclusiones, ex hoc deductas, continent. Eorum intuitu quam maxime interest, vt ab iis, quae iuris naturae sunt, probe fecernantur; has autem, ex propriis potius principiis, quam legibus demum ciuilibus addiscere, omnino expedit, quo scilicet genuinum eorum sensum indagare, et legis adeo, non verba tantum, sed vim quoque et potestatem tenere, possimus. ^{g)} Quamuis igitur nec leges expressae, quas publicas fundamentales hic dici constat, nos deficiant, iure tamen naturae carere non poterimus, aut omnis, quam in iure publico affectamus scientiam, manca erit, et valde superficiaria, imo haud raro multum ineptiens, quando nimirum, veri legis cuiusdam principii loco, non nisi absurda glossemata, aucupamur. Quod, vti intuitu legum illarum certum est, quae satis clarae sunt et perspicuae ita multo magis adhuc in dubiis atque obscuris locum habit. Ius naturae fundamentum omnis iuris humani constituit, adeoque illi etiam, penes quos, leges in I. R. G. publi-

cas

cas ferendi, potestas est, in his condendis, illius rationem habuisse, idque in dubio potius voluisse confirmare, praesumendum est. Neque adeo sensus cuiusdam legis publicae, principiis iuris naturae contrarius, vnquam defendendus erit, sed in dubio strictim illud sequi conuenit. Quod qui fecerit, nunquam profecto praeconceptis opinionibus, antiquitatis licet speciem prae se ferentibus, seduci, aut partium studio poterit corrumpi. Quum e contrario, neglectis iuris naturae studiis, facillimum sit, vt opinionem quandam, satis quidem speciosam, omni tamen fundamento penitus desitutam, adoptemus, maxime, vbi, parti cuidam prae caeteris dediti, id semper magis verum iustumque arbitremur, quod eidem quam optime conuenit. Ex quibus facile quoque de altero, quo iuris naturae in iure publico I. R. G. vsus se exferit, modo, qui in confirmando hoc consistit, constare poterit. Fieri sane vix potest, vt, quod vni expedit, alteri quoque conducatur, hinc frequentes admodum de legibus parum aequis, exaudiuntur querelae. Idem quoque intuitu iuris publici euenire constat. Non exteri modo illud saepius iniquitatis atque iniustitiae accusare intendunt, verum et ipsa quoque membra Imperii, quorum commodis hoc vel illud, legibus publicis sancitum, parum conuenire videtur, de iis conqueruntur. Qui sane clamores compefci non poterunt facilius, quam demonstrata, legis positivae cum iure naturae, consonantia. ^{h)} Iuris autem naturae ideo hoc §. generatim tantum mentionem fecimus, ne opus haberemus, ea repetere, quae §§. proxime praecedentibus iam disseruimus, ex quibus, quanam iuris naturae species, pro indole cuiusuis negotii, praecipue attendenda sit, facile constare poterit.

a) Dissentire videtur SPENER, L. I. c. I. §. 10. p. 16. f. conf. tamen, quoad ius publicum I. R. G., IDEM, C. III. p. 39. P. I.

b) Vid. PFEFFINGER, in Prooem. §. 18. p. 24. f. P. I.

c) Conf. CHR. GODF. HOFFMANN. *diff. de ratione interpret. LL. I. R. G. publicas.* c. I. §. 5. p. 4. (Lips. 1720.)

d) Conf.

- d) Conf. PFEFFINGER. *all. loco.* TITIVS, L. I. c. I. §. 34. p. 15.
 e) Conf. HOFFMANN. *all. loco,* et c. III. IO. LAVR. HOLDERRIEDER, *de princ. interpret. LL. adaequat.* Sect. I. §. 5. 6. (L. 1736.)
 f) *De legibus.* L. I.
 g) Vid. BOEHMER. *iur. publ. vniuers.* P. gen. c. IV. p. 92. seqq.
 h) Conf. BOEHMER. *all. loco.* *Legem enim bonam a mala nulla alia, nisi naturali norma, diuidere possumus.* CICERO *de legib.* L. I. add. SPENNER, L. I. c. XII. §. 2. n. c. p. 364. P. I.

§. XI.

IURIS NATVRAE VSVS SVBSIDIARIVS.

Denique et suppletorius est iuris naturae in iure I. R. G. publico vsus, et subsidiarius, iis nimirum in causis, vbi expressae leges Imperii nostri desiderantur. Quia enim non omnia legibus positivis definiri queunt, ^{a)} quae iis determinata non sunt, iuri naturae relicta intelliguntur. Quatuor autem potissimum ad ius naturae, tanquam subsidium iuris publici, recurrendum est casibus, quorum singuli sigillatim considerandi sunt, vt inde appareat, ex quam illius parte huius supplementa petenda sint. Dantur primo controuersiae haud paucae inter ipsum Imperium R. G. exterasque Gentes. Atque in his quidem ad pacta cum primis respiciendum est, quae cum aliis Gentibus Imperium R. G. iniit, specialia, quorumue inter ipsas leges Imperii fundamentales ideo mentio fieri solet, quia statum eius publicum quam maxime afficiunt, dum iura praesertim, finesque illius, exterorum intuitu, determinant, ^{b)} atque in quibus interpretandis, illustrandis aut confirmandis, ea quoque obtinebunt, quae §. antecedente disputauimus, et ita quidem, vt iuris in primis publici vniuersalis et Gentium ratio habeatur. At vbi eiusmodi pacta nos deficiunt, omnia huius generis negotia ex iure naturae Gentiumque vnice diiudicanda erunt et decidenda. Ad ea enim haec pertinent, quae inter liberas gentes agitantur, neque aliam agnoscunt regulam, quam ius illud vniuersale, omnes, vt homines, ita et gentes, obligans. Deinde etiam inter Impe-

Imperatorem et Status Imperii haud raro oriuntur contro-
 uersiae, ipsum statum Imperii publicum, atque Ordinum
 iura et praerogativas concernentia, quarum tamen decisio ex
 legibus fundamentalibus, siue scriptis siue non scriptis, ha-
 beri nequit. *) Quo quidem in casu obscurum esse non
 potest, ius naturae publicum in subsidium vocandum esse,
 iuncto tamen, pro ratione status Imperii nostri, iure quoque
 Gentium. Vtiterius inter ipsos Status Imperii, quibus Im-
 perator quoque, quatenus ut territoriorum, quae regit, do-
 minus consideratur, adnumerandus est, **) controuersias ori-
 ri, non est infrequens. Quae ubi ipsum Imperii nostri, vel
 etiam singulorum territoriorum statum publicum tangunt,
 deficientibus legibus Imperii aut pactis specialibus, iuris na-
 turalis publici, cum Gentium iure coniungendi, decisionem
 expectant; priuata autem negotia quando concernunt, nec ex
 iure Imperii, constituto aut recepto, dirimi possunt, ius na-
 turae priuatum defectum supplere poterit, ita tamen, ut,
 propter summam, quam Status nostri in terris suis exercent
 potestatem, Gentium quoque iuris ratio habeatur. Deni-
 que, quae Statibus Imperii cum exteris rebus publicis inter-
 cedunt, lites, si pacta specialia non adsint, non nisi ex iure
 Gentium dirimi poterunt, quia scilicet harum intuitu Status
 nostri omnino pro summis imperantibus habendi sunt. *)
 Quibus tamen vltius exponendis non immorabimur; quae
 enim §. §. VIII. et IX. iam occupauimus, facile huc quo-
 que applicari possunt. Iuri enim, quod vel ipsis legibus ex-
 pressis constanter iungendum, his deficientibus, multo adhuc
 minus negandus erit vsus. Neque de ciuilibus tantum ne-
 gottiis haec vera sunt, verum quoad delicta quoque Statuum
 Imperii omnino locum habent, in quibus diiudicandis, post
 leges Imperii proprias, vel maxime quoque ad Ius Naturae et
 Gentium respiciendum est. Otium tamen nobis hac in re

XXXIV

fecit Conf. CRAMERVS, omnia, quae circa delicta poenae-
que Statuum Imperii disputari queunt, elegantissimo com-
mentario complexus. ^{f)}

a) L. 10. D. de legibus.

b) Quo pertinet v. g. Pax Westphalica et reliquae pacificationes. vid.
Illustr. MASCOV. *pr. iur. publ.* L. I. cap. VI.

c) V. gr. quaestiones de reseruatis caesareis eorumque exercitio, de qui-
bus conf. SPENER L. IV. c. V. P. V. p. 121. seqq. TITIVS, L. V.
c. III. §. 20. seqq. p. 531. De neutralitate conf. PFEFFINGER, L. III.
tit. 19. §. 139. seqq. T. IV. p. 89. seqq.

d) Dubitat quidem PFEFFINGERVS L. I. tit. 19. §. 2. n. c. p. 836.
f. P. II. num Imperator subditis Imperii adnumerandus sit. Conf. TI-
TIVS L. V. c. IV. §. 5. seqq. p. 549. it. L. VII. c. I. §. 4. seqq. p. 680.
At certum tamen est, eum intuitu prouinciarum, quas possidet, eodem
cum reliquis Statibus Imperii iure vti, neque legibus Imperii, siue
publicis siue privatis, solum esse, adeoque etiam supremam iudi-
ciorum Imp. iurisdictionem agnoscere debere, conf. PFEFFINGER, L. III.
tit. 12. §. 20. n. a. (3) p. 895. f. P. III.

e) Conf. §. IX. not.

f) Vid. Conf. 10. GEO. CRAMER. *diff. de delictis et poenis Statuum I.*
R. G. (Erf. 1728. et rec. Lips. 1738.)

§. XII.

DE IURE CIRCA SACRA.

Atque haec quidem, pro instituti nostri ratione, omnino
sufficere possent. Neque tamen adeo inconueniens erit, me-
ditationibus nostris, de vsu iuris naturae in iure I. R. G. pu-
blico, corollariorum loco, obseruationes adhuc quasdam adie-
cisse, quae noua nobis, pro stabilienda sententia nostra, argu-
menta suppeditare queant. Summa in re publica potestas quam
maxime quoque circa ius Sacrorum se exserit, adeo, vt plu-
res non dubitent, duas eiusdem defendere partes, quarum sa-
cra altera, altera secularia negotia moderatur. Quod eatenus
quidem admitti potest, vt ad obiectum potius, quam subie-
ctum

etum summi imperii respiciamus. Merito enim illorum opi-
 nionem reiicimus, qui duplicem principi affingunt personam,
 eumque, nunc tanquam summum Imperantem, mox quā Epi-
 scopum summum, considerandum esse, docent. ^{a)} Siquidem
 maiestas in quavis re publica, non nisi vna, esse potest, ^{b)} at-
 que in ea quoque se extendit, quae ad sacra vulgo referuntur,
 siue is, penes quem summa est potestas, iisdem, siue diuinitis,
 sacris vtatur. ^{c)} Quae enim sacrorum nomine significari so-
 lent, cultum Dei, non nisi externum, respiciunt, cuius funda-
 menta quidem et principia omne humanum Imperium re-
 spuunt, ^{d)} ipse tamen cultus ille, quatenus actionibus exter-
 nis absoluitur, supremae potestati subest, ita ab ea dirigendus,
 ne securitatem aut tranquillitatem rei publicae laedat. ^{e)} Atque
 hoc quidem sensu ius quoque publicum vniuersale in Ciuile s.
 seculare et Sacrum diuidi potest. Quoad Germaniam nostram
 res paullo aliter se habet, et varias hoc ius expertum est vicif-
 situdines. ^{f)} Primis quidem temporibus omne illud ius ad
 supremam potestatem, Imperatores puta, quorum auctoritas
 Monarchicae aut aequalis, aut parum inferior, tunc erat, perti-
 nuit. ^{g)} Postea autem cleri artificii ^{h)} multis modis immi-
 nuui coepit, donec tandem illud penitus eriperet Imperato-
 ribus nostris. ⁱ⁾ Quo factum fuit, vt duplex in rebus publi-
 cis nostris oriretur potestas, quarum altera secularia, altera sa-
 cra negotia regebat. Illa penes Principem, haec apud Pon-
 tificem erat, communicata tamen certa ratione cum Episco-
 pis. Quin imo posterior haec potestas omnem forte ali-
 quando potestatem ciuilem corripuisset, minimum in id variis
 artibus diu iam Clerus Romanus elaborauerat, nisi, a Deo ex-
 citatus, strenuus ille libertatis et veritatis Christianae assertor,
 B. LUTHERVS, iuribus Ecclesiae ab iniquis vsurpationibus
 vindicatis, ipsis quoque Imperantibus occasionem praebuis-
 set, de redintegrandā maiestate sua cogitandi. ^{j)} Et quam-

XXXVI

uis non omnibus eorum contigit esse tam felicibus, ut, excusso iugo clericali, plenum iuris circa sacra usum, postliminii quasi iure, sibi afferere potuerint; fracto tamen semel imperio Curiae Romanae, iura Statuum Imperii legitimo suo vigori restituta sunt. Id quod neque illis, qui eius auctoritatem adhuc reuerenter colunt, non potuit esse non proficuum. ^{k)} Ius itaque circa sacra non minimam iuris publici I. R. G. partem constituit. Atque, intuitu quidem Principum Catholicorum, pactis cum sede Romana initis, et Concordatis in primis Nationis Germanicae, innititur; respectu autem Principum Protestantium, ex Transfatione Passauiensi, Pace Religiosa et praesertim Westphalica, diiudicandum est. Neque tamen hac quoque ex parte ius naturae, publicum in primis vniuersale, usu destituitur, quin potius veri principii honorem iure tuebitur optimo. Siue enim ad interpretationem legum harum fundamentalium respicias, siue eas consideres, quatenus defendendae illae sunt contra accusationes et criminationes Pontificis Romani eiusque asecularum, ^{l)} siue denique ad ea animum aduertas, quae, legibus his satis non determinata, aliunde supplenda et decidenda veniunt, non poteris sane, quin maximum et constantissimum iuris publici vniuersalis, in iure nostro publico circa sacra, usum agnoscas. Nec est, ut quis obiiciat auctoritatem PACIS WESTPHALICAE, ^{m)} quae omnes harum legum interpretationes prohibere videtur. Aliud enim omnino est, leges publicas impugnare, in dubium vocare, atque assertiones contrarias inde deducere; aliud vero illas interpretando illustrare, confirmare atque ad facta applicare. Illud, non vero hoc, sanctione P. W. prohibitum esse, vel ex ipsis eius verbis satis apparet. ⁿ⁾

a) Quae communis doctrina est Ictorum antiquorum, conf. BOEHMER, *iur. Eccles. protest.* L. I. Tit. XXXI. §. 43. seqq. T. I. p. 743. seqq. et in *diff. de iure Episcopali Principum Euangelicorum*, Hal. 1712. ANON. (CHR.

(CHR. THOMASII) *Vntersuchung des wahren Grundes, aus welchem die höchsten Gewalt eines Fürsten über die Kirche herzuleiten ist.*
Hal. 1719. 4.

- b) Conf. B. GRIBNER. *pr. inrisprud. nat. L. II. c. II. §. 3. p. 163. f.*
HENR. HENNIGES, *de summa Imp. R. potest. circa sacra. c. II. §. 2.*
P. 25. seqq.
- c) Vid. GRIBNER, *all. loc. c. IV. §. 2. n. 2. 3. p. 180.*
- d) Vid. BOEHMER. *iur. publ. vniuers. P. Spec. L. II. c. V. §. 9.*
P. 459.
- e) IDEM, *ibid. §. 10. p. 460. seqq.*
- f) De quibus conf. 10. SCHILTER. *de libertate eccles. German. (I. 1683. 4.)* CHR. THOMASII *historia contentionis inter Imperium et sacerdotium. (H. 1722. 8.)* 10. HENR. FELTZ, *de fati iuris circa sacra in I. R. G. (Arg. 1710.)*
- *) Vid. SPENER. *iur. publ. L. II. c. 14. §. 2. p. 373. seqq. P. III.*
- g) Quae exponit THEOD. GIBELLINVS (sub quo nomine latere MATTH. GOEBELIVM, Consulem Budissin., obseruat WALCH, in *der Einleitung in die Religions - Streitigkeiten ausser der Euangelischen Kirche. P. II. p. 482.*) in *Caesareopapia Romana, c. praef. CHR. GODF. HOFFMANNI. rec. Budiss. 1720. 4.*
- h) Conf. HENR. MEIBOM. *de iure inuestiturae Episcopalis Imp. Rom. per vim et tyrannidem adempto, in T. III. Scriptor. rer. Germ. SPENER all. loc. §. 3. 4. p. 381. seqq.*
- i) Conf. BOEHMER, or. *Secul. de meritis Aug. Conf. in rem iuridicam. Hal. 1730. I. PETR. DE LVDEWIG, de praecipuo Principis Euangel. (H. 1719.) SPENER. all. loco. §. 7. f. p. 408. seqq.*
- k) Conf. BOEHMER. *diff. de Beneficiis Aug. Conf. c. II.*
- l) Non Pacem modo Religiosam acerrime impugnarunt, conf. CHR. GOTTFR. HOFFMANN. *Bibliob. iur. publ. p. 166. seqq. Verum et contra Westphalicam semel iterumque protestatus est Pontifex R. conf. III. RECHENBERG. Diff. de Pac. Osnabrug. obligat. vniuersali, Sect. I. §. 9. (L. 1720.) et add. HOFFMANN, all. loco. pag. 422. f.*
- m) Art. V. §. 50.
- n) Conf. PFEFFINGER *ad VITRIAR. in proem. §. 18. n. 3. pag. 25.*

DE NEGOTIIS FEUDALIBVS.

Denique et de negotiis feudalibus, et iuris naturae in iis vsu, paucis ydebimus. Pluribus Imperium R. G. feudis constare, adeo, vt non plane inconcinne regnum feudale dici posset, certius est, quam vt probatione opus habeat. ^{a)} Quamuis enim nec desint territoria, a Statibus vel subditis Imperii Allodiorum iure possessa, ^{b)} plurima tamen sub lege fidelitatis nexuque feudali illi tenent. Quorum varias quidem diuisiones plenius hic exponere, ad praesens institutum nihil conferre poterit. Vnicam vel attigisse sufficiat, qua in mediata atque immediata dispescuntur. Ex quibus tamen, non nisi posteriora, ad ius publicum pertinent, quae scilicet Status Imperii ab Imperatore atque Imperio recognoscunt. Quodsi itaque scire velimus, an et quatenus et horum intuitu iuri naturae inter principia iuris I. R. G. publici locus concedendus sit, distinguendum putamus inter negotia feudalialia, quae ipsum Germanici Imperii, aut singulorum territoriorum, statum publicum, libertatem item et iura Imperatoris et Statuum Imperii, concernunt; atque ea, quae formam feudorum, inuestituram, modos acquirendi et conseruandi, atque id genus alia respiciunt. ^{c)} Illa ad ius publicum vnice pertinent, ex LL. Imperii fundamentalibus decidenda, adeoque in iis etiam ius naturae publicum et Gentium vsu praestare poterit, non secus, ac in aliis negotiis Imperii publicis, ita nimirum, vt, non in illustrandis modo et confirmandis legibus Imperii, ad id cum primis respiciamus, verum et inde quoque repetamus decisionem, vbi ea ex LL. expressis haberi nequit. Posterioris autem, generis controuersiae ad negotia potius priuata spectant, itidem non nisi legibus Imperii nostri propriis dirimenda. Neque enim
ius

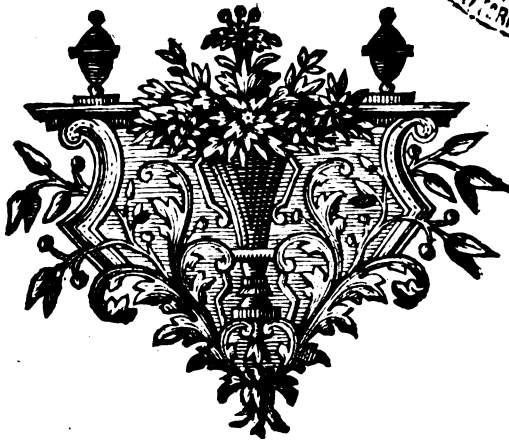
ius feudale Longobardicum, ob insignem, quae Status Imperii atque Italiae Vafallos intercedit, differentiam, iis applicari potest, praeterquam quod vulgo in subsidium illud admittere velint, deficientibus legibus domesticis. ⁴⁾ Verum nec iuris naturae hic minor erit auctoritas. Vti enim ambiguum esse nequit, ipsas quoque leges Imperii feudales ex eo interpretari debere atque illustrari; ita etiam, si vel maxime leges illae deficiant, magis tamen est, vt ad ius naturae et Gentium, principium quippe illud omnis iuris commune, quam ad iura peregrina, recurramus, idque in subsidium vocemus, quum vel illi, qui iuri feudali Longobardico non omnem hoc casu vsum denegandum putant, fateri cogantur, id locum habere non posse, nisi quatenus statui Imperii R. G. et conditioni Principum et Statuum nostrorum conueniat. Qua quidem limitatione admissa, praeter ipsa iuris feudalis naturalis principia atque axiomata, vix quidquam remansurum putamus ex omni iure Longobardico, quod ad negotia Statuum feudalitatis applicari possit.

- a) Conf. SPENER. *iur. publ.* L. II. c. IX. P. III. p. 83. seqq.
- b) Vid. PFEFFINGER, *ad VITRIAR.* L. III. tit. 15. §. 10. not. a. (3) T. III. p. 1132. seqq.
- c) Vid. SPENER. L. I. c. XII. §. 8. not. a. p. 384. P. I.
- d) Conf. omnino SPENER, *all. loc.* §. 8. et 9. p. 383. seqq. P. I. et L. II. c. IX. p. 83. seqq. P. III. Add. GEBH. CHR. BASTINELLER. *de praesudicio Principum ex abusu iur. feud. Longobard.* Wittenb. 1727.

C O N C L U S I O.

Hæc sunt, quæ, pro demonstrando iuris naturæ in iure I. R. G. publico usu, in medium proferre visum fuit. Quæ ita omnino comparata esse, confidimus, ex quibus appareat, non subsidii tantum loco in iure publico censei posse ius naturæ, sed verum potius eiusdem principium constituere. Quam maxime igitur iuris huius studium ei commendandum erit, cui solidior iuris publici notitia curæ cordique est. Hoc demum duce, atque historia patria comite, in adyta legitimæ huius scientiæ penetrare poterit, profligatis, quæ eum in devia auertere possent, præiudiciis atque erroribus.

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE